

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

معاونت امور زنان و خانواده
ریاست جمهوری

گزارش طرح ارتقاء تاب آوری اجتماعی زنان و خانواده

اداره کل هماهنگی معاونت رئیس جمهور در امور زنان و خانواده
با همکاری دفتر امور زنان و خانواده استانداری اصفهان

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش:	طرح توان افزایی و ارتقاء تاب آوری اجتماعی در جوامع محلی
کارفرما:	معاونت امور زنان و خانواده نهاد ریاست جمهوری
برگزار کننده:	دفتر امور بانوان و خانواده استانداری اصفهان
نام استان:	اصفهان
زمان اجرا:	۱۳۹۶ و ۱۳۹۷

فهرست

۱	دیباچه
۲	۱. مرور ادبیات موضوع
۲	۱-۱. چارچوب مفهومی تاب‌آوری
۳	۱-۲. تعاریف
۴	۱-۳. ظرفیت‌ها در تاب‌آوری
۵	۱-۴. تاب‌آوری و توسعه اجتماعی
۶	۱-۵. سرمایه‌ها در ارتقاء تاب‌آوری
۸	۱-۶. نتیجه‌گیری
۹	۲. نقشه استان
۹	۳. گزارش فاز یک
۹	۳-۱. اقدامات انجام شده مقدماتی در راستای اجرایی‌سازی طرح
۹	۳-۲. اقدامات انجام شده در راستای انتخاب اساتید و شاخص‌های انتخاب اساتید
۱۰	۳-۳. اقدامات انجام شده در راستای انتخاب سازمان‌های مردم‌نهاد و تشکل‌های غیردولتی و شاخص‌های انتخاب آنان
۱۰	۳-۴. برنامه اجرایی و زمانبندی اجرای فاز اول طرح
۱۱	۳-۵. پیش‌طرح در فاز اول و نتایج حاصله از آن
۱۳	۳-۶. گالری تصاویر فاز یک
۱۴	۴. گزارش فاز دو
۱۴	۴-۱. توزیع فعالیت در مناطق استان
۱۵	۴-۲. اقدامات انجام شده در راستای شناسایی نقاط آسیب‌خیز و گروه‌های هدف جهت اجرای فاز دوم طرح
۱۵	۴-۳. اقدامات انجام شده در راستای اطلاع‌رسانی جهت حضور گروه‌های هدف در کلاس‌های آموزشی مربوطه
۱۵	۴-۴. اقدامات انجام شده در راستای شناسایی و هماهنگی با گروه‌های ذی‌نفوذ در میان مردم محلی جهت اجرای طرح
۱۵	۴-۵. برنامه اجرایی و زمانبندی اجرای فاز دوم طرح
۱۷	۴-۶. نتایج حاصل از پیش‌طرح در فاز دوم
۱۷	۴-۷. نقاط قوت و ضعف شناسایی شده
۱۹	۵. نقشه راه تاب‌آوری محلات
۱۹	۵-۱. شهرستان اصفهان - مرکز ارزنان
۲۰	۵-۲. شهرستان اصفهان - پینارت
۲۲	۵-۳. شهرستان اصفهان - جرقویه
۲۳	۵-۴. شهرستان خمینی شهر - جوی آباد
۲۴	۵-۵. شهرستان اصفهان - حصه
۲۶	۵-۶. شهرستان خمینی شهر - خمینی شهر
۲۷	۵-۷. شهرستان اصفهان - خوراسگان
۲۹	۵-۸. شهرستان اصفهان - دارک
۳۰	۵-۹. سیمای محله شهرستان اصفهان - قائمیه
۳۲	۵-۱۰. سیمای محله شهرستان دهاقان - دهاقان
۳۴	۵-۱۱. سیمای محله شهرستان زرین شهر
۳۶	۵-۱۲. سیمای شاهین شهر
۳۸	۵-۱۳. سیمای شهرستان فریدن
۴۰	۵-۱۴. سیمای فلاورجان - دستگرد
۴۲	۵-۱۵. سیمای فولاد شهر - فولادشهر
۴۳	۵-۱۶. سیمای قهجاورستان - قهجاورستان
۴۵	۵-۱۷. سیمای کاشان - کاشان
۴۶	۵-۱۸. سیمای کوجان
۴۷	۵-۱۹. سیمای اصفهان - اصفهان

۴۸	۲۰-۵. سیمای نایین - شهرک قائمیه
۴۹	۲۱-۵. سیمای اصفهان - یزدان شهر
۵۴	۶. سیمای تابآوری
۵۵	۷. سیمای ریسک‌ها
۵۶	۸. نقشه راه

فهرست جداول

۳	جدول ۱. تعاریف تاب‌آوری
۵	جدول ۲. تمایز سه نوع ظرفیت بر اساس معیارهای ذکر شده
۱۱	جدول ۳. مشخصات اعضای سازمانهای مردم‌نهاد و تشکلهای غیردولتی آموزش‌دیده بعنوان تسهیلگران محلی
۱۲	جدول ۴. سطح کلی رضایت شرکت‌کنندگان از کارگاه
۱۴	جدول ۵. توزیع فعالیت‌ها در مناطق استان
۱۶	جدول ۶. مشخصات کلاس‌های آموزشی
۱۹	جدول ۷. حمایت و تقویت ظرفیت‌ها در مرکز ارزنان
۲۰	جدول ۸. دارایی‌های مرتبط با این طرح تاب‌آوری در پینارت
۲۱	جدول ۹. حمایت و تقویت ظرفیت‌ها در پینارت
۲۱	جدول ۱۰. اقدامات پیش‌بینی شده طرح تاب‌آوری پینارت
۳۱	جدول ۱۱. جدول اقدامات پیش‌بینی شده طرح تاب‌آوری قائمیه
۴۶	جدول ۱۲. حمایت و تقویت ظرفیت‌ها در کوجان
۴۷	جدول ۱۳. جدول اقدامات پیش‌بینی شده طرح تاب‌آوری اصفهان
۴۹	جدول ۱۴. دارایی‌های مرتبط با این طرح تاب‌آوری در یزدان شهر
۵۰	جدول ۱۵. جدول اقدامات پیش‌بینی شده طرح تاب‌آوری یزدان شهر

فهرست اشکال

۷	شکل ۱. انواع سرمایه‌ها در یک فرایند تاب‌آوری
۸	شکل ۲. ویژگی شهرهای تاب‌آور
۹	شکل ۳. نقشه استان اصفهان
۱۰	شکل ۴. برنامه کارگاه
۱۳	شکل ۵. گالری تصاویر فاز ۱ طرح ارتقای تاب‌آوری اجتماعی
۱۴	شکل ۶. نقشه گسترده فعالیت‌ها در مناطق استان
۱۸	شکل ۷. نمودار جنسیت شرکت‌کنندگان
۱۹	شکل ۸. سیمای مرکز ارزنان
۱۹	شکل ۹. مشخصات طرح تاب‌آوری در مرکز ارزنان
۲۰	شکل ۱۰. سیمای پینارت
۲۰	شکل ۱۱. مشخصات طرح تاب‌آوری در پینارت
۲۲	شکل ۱۲. سیمای جرقویه
۲۲	شکل ۱۳. مشخصات طرح تاب‌آوری در جرقویه
۲۳	شکل ۱۴. سیمای جوی آباد
۲۳	شکل ۱۵. مشخصات طرح تاب‌آوری در جوی آباد
۲۴	شکل ۱۶. سیمای حصه
۲۴	شکل ۱۷. مشخصات طرح تاب‌آوری در حصه
۲۶	شکل ۱۸. سیمای خمینی شهر
۲۶	شکل ۱۹. مشخصات طرح تاب‌آوری در محله خمینی شهر
۲۷	شکل ۲۰. سیمای خوراسگان
۲۷	شکل ۲۱. مشخصات طرح تاب‌آوری در خوراسگان

۲۹	شکل ۲۲. سیمای محله دارک
۲۹	شکل ۲۳. مشخصات طرح تاب آوری در دارک
۳۰	شکل ۲۴. سیمای قائمیه
۳۰	شکل ۲۵. مشخصات طرح تاب آوری در قائمیه
۳۲	شکل ۲۶. سیمای دهاقان
۳۲	شکل ۲۷. مشخصات طرح تاب آوری در دهاقان
۳۴	شکل ۲۸. سیمای زرین شهر
۳۴	شکل ۲۹. مشخصات طرح تاب آوری در زرین شهر
۳۶	شکل ۳۰. سیمای شاهین شهر
۳۶	شکل ۳۱. مشخصات طرح تاب آوری در شاهین شهر
۳۸	شکل ۳۲. سیمای فریدن
۳۸	شکل ۳۳. مشخصات طرح تاب آوری در فریدن
۴۰	شکل ۳۴. سیمای محله دستگرد
۴۰	شکل ۳۵. مشخصات طرح تاب آوری در محله دستگرد
۴۲	شکل ۳۶. سیمای فولاد شهر
۴۲	شکل ۳۷. مشخصات طرح تاب آوری در فولاد شهر
۴۳	شکل ۳۸. سیمای محله قهجاورستان
۴۳	شکل ۳۹. مشخصات طرح تاب آوری در قهجاورستان
۴۵	شکل ۴۰. سیمای کاشان
۴۵	شکل ۴۱. مشخصات طرح تاب آوری در کاشان
۴۶	شکل ۴۲. سیمای محله کوجان
۴۶	شکل ۴۳. مشخصات طرح تاب آوری در کوجان
۴۷	شکل ۴۴. سیمای اصفهان
۴۷	شکل ۴۵. مشخصات طرح تاب آوری در اصفهان
۴۸	شکل ۴۶. سیمای شهرک قائمیه
۴۹	شکل ۴۷. مشخصات طرح تاب آوری در شهرک قائمیه
۴۹	شکل ۴۸. سیمای یزدان شهر
۴۹	شکل ۴۹. مشخصات طرح تاب آوری در یزدان شهر
۵۱	شکل ۵۰. گالری تصاویر فاز ۲ طرح ارتقای تاب آوری اجتماعی
۵۲	شکل ۵۱. گالری تصاویر فاز ۲ طرح ارتقای تاب آوری اجتماعی
۵۳	شکل ۵۲. گالری تصاویر فاز ۲ طرح ارتقای تاب آوری اجتماعی

دبیاچه

طرح توان افزایی و ارتقای تاب‌آوری اجتماعی زنان و خانواده‌ها، طی سال ۱۳۹۴ از طریق انعقاد موافقتنامه همکاری فیما بین معاونت امور زنان و خانواده و استانداری‌ها، بصورت پایلوت در ۱۳ استان اجرایی شد. پس از خاتمه اجرای طرح و بررسی گزارش‌های عملکردی استان‌های پایلوت؛ با توجه به نتایج به دست آمده، استقبال مخاطبان و درخواست سایر استان‌ها جهت اجرای طرح، این طرح بعنوان یکی از طرح‌های ملی معاونت امور زنان و خانواده طی سال‌های ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ از طریق انعقاد موافقتنامه همکاری با استانداری‌های سراسر کشور در دستور کار قرار گرفت. اهداف اصلی دنبال شده در طرح عبارتند از:

- توان افزایی و آشنایی فعالان مدنی و جوامع محلی با فرآیند تحلیل سیستم‌های تاب‌آور
- تقویت تعاملات اجتماعی در جوامع محلی در راستای مواجهه و عبور از چالش‌های اجتماعی و محیط و غلبه بر اینگونه چالش‌ها

- افزایش میزان مشارکت جوامع محلی در برنامه‌ریزی‌ها، مدیریت امور شهری و کاهش آسیب‌های اجتماعی
- دستیابی به نقشه راه ارتقای تاب‌آوری اجتماعی استان

با توجه به اهمیت مفاهیم تاب‌آوری اجتماعی و ضرورت تبیین مفاهیم بصورت صحیح و همچنین جلب مشارکت حداکثری جوامع محلی در راستای مدیریت امور مردمی و اجتماعی و کاهش آسیب‌های اجتماعی مبتلابه؛ مقرر گردید طرح مذکور در ۲ فاز اجرا شود که در فاز اول، ظرفیت‌سازی جامعه مدنی از طریق آموزش و جلب مشارکت ۲۰ نفر از اعضای سازمان‌های مردم نهاد بومی فعال در حوزه‌های اجتماعی، خانواده، سلامت و پیشگیری از آسیب‌ها، بعنوان تسهیلگران محلی انجام گیرد. در فاز دوم، تسهیلگران بومی به نقاط در معرض آسیب خیز و آسیب پذیر استان اعزام شده و ضمن ارائه آموزش‌های لازم و انتقال مفاهیم مرتبط، با جلب مشارکت جامعه بومی در راستای شناسایی آسیب‌های اجتماعی هر منطقه و ارائه راهکارهای پیشنهادی ارائه شده توسط آنان، اقدام می‌کنند و سپس نقشه راه هر محله جهت تغییر و بهبود وضعیت تنظیم می‌شود. در نهایت با جمع‌بندی نقشه‌های بدست آمده از محله‌های گوناگون، یک‌پارچه سازی و ارائه نقشه راه استان حاصل گردید

۱. مرور ادبیات موضوع

۱-۱. چارچوب مفهومی تاب‌آوری

گسترش آسیب‌های اجتماعی و اثرات آن بر جنبه‌های گوناگون جامعه، توجه بیش از پیش سطوح عالی کشور را به این پدیده جلب کرده است. در حال حاضر این ایده به طور گسترده پذیرفته شده که مردم، سازمان‌ها به ابزارها، امکانات و مهارت‌های اساسی نیاز دارند تا با چشم‌انداز ریسک‌های (خطرها) پیچیده، به هم پیوسته و به‌طور فزاینده در حال تحول به شکلی مقابله کنند تا توانایی استفاده از فرصت‌ها برای افزایش بهزیستی و رفاه عمومی را داشته باشند.

با این وجود، عملی کردن این ایده کاملاً معقول و پذیرفته شده، آسان نیست. دلیل عمده آن نیز عدم وجود ابزار و مهارت‌های لازم برای تحلیل سیستماتیک (منظم) تاب‌آوری است، به شکلی که بر اساس آن بتوان جنبه‌های مربوط به تاب‌آوری را در برنامه‌ریزی‌های توسعه و اقدامات بشردوستانه وارد کرد.

در این مدل تحلیل تاب‌آوری سیستم‌ها ابزاری است که به متخصصان این حوزه کمک می‌کند تا:

- یک کارگاه موفقیت «تحلیل تاب‌آوری سیستم‌ها برای جوامع محلی با رویکرد زنان و خانواده» را طراحی و برای یک جامعه محلی برگزار نمایند.
- از طریق مشارکت ذی‌نفعان در سطوح محلی بتوانند یک نقشه راه برای افزایش تاب‌آوری کشور، جوامع محلی و انجمن‌ها و سازمان‌های مردم‌نهاد فعال در حوزه زنان و خانواده طراحی کنند.
- نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل‌ها را در توسعه و برنامه‌ریزی اقدامات داوطلبانه و اجتماعی از طریق کنشگران مدنی (سازمان‌های مردم‌نهاد و تسهیل‌گران فعال حوزه زنان و خانواده) و نهادهای برنامه‌ریز در سطوح ملی و محلی ادغام نمایند.

۱-۲. تعاریف

تاب‌آوری چیست؟

تاب‌آوری، توانایی خانواده‌ها، جوامع محلی و مردم یک کشور برای جذب و بهبود یافتن از شوک است، در حالی که ساختار و منابع (درآمد) زندگی‌شان را برای مواجهه با استرس‌های بلند مدت، دگرگونی و بی‌ثباتی، به طور مثبت تطبیق یا تغییر می‌دهند (میچل، ۲۰۱۳). جدول زیر تعاریف متفاوت دیگری از مفهوم تاب‌آوری را از دیدگاه اندیشمندان در رشته‌های مختلف ارائه داده است.

جدول ۱. تعاریف تاب‌آوری

تعریف	نویسنده
به ظرفیت برآمدن از عهده خطرات ناگهانی پس از پیدایش، تاب‌آوری گفته می‌شود؛ یادگیری ترمیم و بازیابی.	Wildavsky (1991)
تاب‌آوری ظرفیت اضافی یا توانایی یک سامانه برای هضم مشکل است یا میزان مشکلی است که یک سامانه پیش از اینکه ساختار سامانه به‌وسیله تغییر دادن متغیرها تغییر کند، می‌تواند هضم کند.	Holling et al (1995)
تاب‌آوری کیفیت بنیادی اشخاص، گروه‌ها، سازمان‌ها و سامانه‌ها به‌عنوان یک کل است برای پاسخگویی مفید به تغییر چشمگیری که در هنگام از هم گسستن الگوی پیش‌بینی‌شده حوادث رخ می‌دهد، بدون به‌کار گرفتن دوره‌ای طولانی از حرکت رو به پسرفت.	Horne and Orr (1998)
تاب‌آوری توانایی یک شخص یا سازمان برای طراحی سریع و حرکات مثبت انطباقی کاربردی هماهنگ شده با وضعیت اضطراری است، به‌گونه‌ای که فشار کمی را متحمل شود.	Mallak (1998)
با توجه به معانی بلایا، تاب‌آوری محلی بدین معناست که یک منطقه، بدون متحمل شدن ضررهای ویرانگر، خرابی، کم شدن بهره‌وری یا کیفیت زندگی و بدون گرفتن کمک زیاد از طرف جوامع خارجی، قادر به پایداری در برابر یک حادثه طبیعی بسیار بزرگ باشد.	Miletti (1999)
ظرفیت سازگار کردن منابع و مهارت‌های موجود برای سامانه‌های جدید و شرایط عملیاتی.	Comfort (1999)
تاب‌آوری یک فرآیند فعال خوداصلاح‌کننده را شرح می‌دهد. تدبیر آگاهانه و رشد توانایی برای فعالیت به لحاظ روانشناسی در یک سطح بسیار بزرگ، نسبت به انتظار معینی که با توجه به توانایی‌های اشخاص و تجربه‌های پیشین وجود دارد.	Paton, Smith and Violanti (2000)
ظرفیت جوامع یا اکوسیستم‌های آسیب‌دیده برای هضم آثار منفی و ترمیم آن‌ها.	Cardona (2003)
توانایی یک عامل برای برآمدن از عهده فشار یک خطر یا سازگار شدن با آن.	Pelling (2003)
تاب‌آوری اکوسیستمی، ظرفیت یک اکوسیستم است برای تحمل کردن آسیب، بدون هضم شدن در درون شرایط متفاوت کیفی که به‌وسیله مجموعه متفاوتی از فرآیندها کنترل می‌شود.	Resilience Alliance (2005)
ظرفیت یک سامانه، جامعه یا اجتماع در معرض خطرات برای سازگار شدن، مقاومت کردن یا تغییر دادن برای رسیدن به سطح قابل قبولی از عملیات و ساختار و ادامه آن. این موضوع تعیین می‌شود به‌وسیله درجه‌ای که سامانه اجتماعی قادر به سازمان‌دهی خودش است برای افزایش این ظرفیت، آموختن از بلایای گذشته، حفاظت آتی بهتر و بهبود ارزیابی‌های کاهش امکان خطر.	UNISDR (2005)

(منبع: Manyena, 2006: 437)

آستانه بحرانی: نقطه‌ای که تغییری بزرگ در سیستم رخ می‌دهد.

لایه‌های اجتماع: افراد یا گروه‌هایی از مردم با ویژگی‌های مشترک، بسته به بافت یا زمینه، لایه‌ها ممکن است خانواده‌ها، انجمن‌ها، گروه‌ها، یا جوامع محلی و مسئولینی از سطوح استانی و ملی (سیستم‌ها یا انجمن‌های بهداشتی و مربوط به سلامت و یا حرفه‌ای و ...) باشند.

ارتقاء تاب‌آوری: مدیریت اثرات شوک‌ها و موضوعات مرتبط با ریسک و تغییرات و بی‌ثباتی‌های آینده با تقویت ظرفیت جذب شوک‌ها، یا با انطباق یافتن برای کاهش در معرض قرارگیری آن‌ها و یا دگرگونی به شکلی که شوک دیگر نتواند اثری بر سیستم داشته باشد.

ریسک (خطر): ترکیب احتمال یک رویداد و پیامدهای منفی آن.

شوک: رویدادی ناگهانی که در اغلب موارد اثر منفی زیادی روی آسیب‌پذیری سیستم و اجزاء آن می‌گذارد. شوک‌ها اثرات منفی (یا مثبت) عمده‌ای را روی معنای زندگی مردم با کارکرد مردم و کشور دارند.

شوک فراگیر: حوادث نادر (بافراوانی کم) که تقریباً بر همه اشخاص در گروه هدف اثر می‌کند. مانند درگیری‌ها، منازعات و جنگ‌های خشونت‌آمیز، فوران آتش‌فشان، زلزله و یا کاهش ارزش پول و یا یک رویداد اجتماعی آسیب‌پذیر که جنبه همگانی در آن جغرافیا گرفته است مانند کودکان کار یا اعتیاد در یک گروه سنی.

شوک ویژه: رویداد مهمی که به طور خاص بر افراد و خانواده‌ها اثر می‌گذارد. مانند مرگ نان آور اصلی و یا از دست دادن فعالیت یا کاری که منبع اصلی درآمد است.

شوک فصلی: مانند سیل که مربوط به فصل بارانی سال است، یا تغییرات در قیمت مواد غذایی، تغییرات قیمت بازار یا شوک در یک محدوده زمانی معین مانند جابجایی‌های مکرر و یا بیماری وبا در بعضی مناطق و کشورها.

استرس (فشار، تنش): روند طولانی مدت که تضعیف‌کننده توانایی بالقوه، با تعمیق‌کننده آسیب‌پذیری کنشگرهای آن سیستم است.

سیستم: واحدی از اجتماع (مانند فرد، خانواده، گروهی از مردم با ویژگی‌های مشترک، انجمن طایفه و قوم، بوم یا محیط زیست (مانند جنگل) یا نهاد یا وجودی فیزیکی (مانند شبکه زیر ساخت شهری) می‌باشد.

آسیب‌پذیری: تجلی آمادگی یا استعداد ابتلا به آسیب و در معرض قرار گرفتن.

۳-۱. ظرفیت‌ها در تاب‌آوری

ظرفیت جذب (کنار آمدن): توانایی یک سیستم برای آماده بودن، کاهش دادن، و یا جلوگیری کردن از اثرات منفی شوک‌ها، با استفاده از پاسخ‌های مقابله‌ای از پیش تعیین شده به منظور حفظ و بازگرداندن ساختارها و کارکردهای اساسی و ضروری آن سیستم است. این ظرفیت شامل مکانیسم‌های مقابله‌ای است که در طول دوره‌های شوک مورد استفاده قرار می‌گیرد. به عبارت دیگر، وقتی مردم برای مقابله و غلبه بر ریسک‌ها، بر اساس منابعی که به طور مستقیم در دسترس‌شان است، به ریسک واکنش نشان می‌دهند، از ظرفیت کنار آمدن یا جذب استفاده می‌کنند. منطق زیر بنایی این ظرفیت، عبارت است از: بازسازی یا ترمیم سطح موجود رفاه بلافاصله پس از وقوع یک حادثه.

ظرفیت انطباق: توانایی یک سیستم برای تنظیم، اصلاح و یا تغییر ویژگی‌ها و اعمال آن سیستم است تا آسیب‌های بالقوه آینده را تعدیل کرده و از فرصت‌ها به شکلی استفاده کند تا بتواند به عملکردش، بدون تغییرات عمده کیفی در عملکرد یا هویت ساختاری‌اش ادامه دهد.

به عبارت دیگر به اقدامات فعال یا پیشگیرانه (مورد انتظار) که مردم بر اساس تجربیات گذشته‌شان آن‌ها را به کار می‌گیرند تا درس‌هایی از تجارب گذشته یاد گرفته، و بر اساس این خطرات آینده را پیش‌بینی کرده و معیشت یا کاهش آسیب را تنظیم نمایند. ظرفیت انطباق در راستای تغییرات تدریجی بوده و در جهت حفظ وضع موجود رفاه مردم در مواجهه با خطرات آینده به کار گرفته می‌شود. تفاوت عمده بین ظرفیت‌های کنار آمدن (جذب) و انطباق در محدوده زمانی فعالیت‌هایی است که هر کدام

از ظرفیت‌ها به کار می‌گیرند. در حالی که ظرفیت جذب، درگیر ماموریت‌های تاکتیکی و با منطق برنامه‌های کوتاه مدت است، ظرفیت انطباق شامل ماموریت‌های راهبردی و برنامه‌ریزی‌های بلندمدت‌تر را در بر می‌گیرد.

ظرفیت تغییر (تحول، دگرگونی، مشارکتی): توانایی برای ایجاد یک سیستم کاملاً جدید به طوری که شوک دیگر هیچ تاثیری نداشته باشد. این ظرفیت زمانی ضروری است که ساختارهای اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی، سیستم موجود را غیر قابل دفاع می‌کند. مثال‌هایی از ظرفیت تحول شامل: معرفی ساز و کار حل تعارض در یک جامعه محلی، اقدامات برنامه‌ریزی شهری و اقدامات لازم برای از بین بردن کامل فساد و توانایی مردم برای دسترسی به دارایی و گرفتن کمک از پهنه گسترده تر سیاسی و اجتماعی (یعنی از سازمان‌های دولتی و به اصطلاح جامعه مدنی) است که طی آن مردم در فرآیندهای تصمیم‌گیری مشارکت می‌کنند. از سوی دیگر، با ایجاد موسسات یا توسعه ظرفیت‌های نهادی در سطوح محلی هم رفاه فردی را بهبود می‌بخشند و هم موجب نیرومندی اجتماعی در بحران‌های آینده می‌شوند.

برای تمایز بین این سه نوع ظرفیت بر اساس چهار معیار ذکر شده به جدول زیر توجه کنید:

جدول ۲. تمایز سه نوع ظرفیت بر اساس معیارهای ذکر شده

معیار	ظرفیت جذب	ظرفیت انطباق	ظرفیت تغییر
پاسخ به ریسک	به اعتبار گذشته	مورد انتظار (آینده)	مورد انتظار (آینده)
قلمرو زمانی	کوتاه مدت	بلند مدت	بلند مدت
میزان تغییر	کم، وضع موجود	متوسط، تغییرات افزایشی	زیاد، تغییرات ریشه‌ای
نتیجه	ترسیم سطح فعلی رفاه	تامین رفاه آینده	افزایش رفاه حال و آینده

۴-۱. تاب‌آوری و توسعه اجتماعی

در سالهای اخیر کاربرد مفهوم تاب‌آوری برای سامانه‌های اجتماعی بسیار مورد توجه قرار گرفته است و برخی از محققان کاربرد آن را مورد توجه قرار می‌دهند؛ درحالیکه دیگران نسبت به آن محتاط هستند. بسیاری از کاربردهای عملی که تاکنون صورت گرفته است، برای بررسی روابط تاب‌آوری اجتماعی-اکولوژیکی بوده است؛ برای نمونه: روش‌هایی که به وسیله آن تلاش‌های صورت گرفته برای بهبود تاب‌آوری اجتماعی به تاب‌آوری اکولوژیکی کمک می‌کند. (Davidson ۲۰۱۲: ۱۱۳۹). مطالعاتی که درباره واکنش به آثار خطرات به وسیله بیشاپ و همکاران (۲۰۰۰) و میالر و همکاران (۱۹۹۹) انجام شد، نشان داد که فقط عوامل مهم در تاب‌آوری اجتماعی-اکولوژیکی (یادگیری چگونگی زندگی با تغییر و تردید، ترکیب انواع دانش برای یادگیری و دانش‌اندوزی، و ایجاد فرصت برای خود سازماندهی و ایجاد پیوند) تاب‌آوری را افزایش نمی‌دهند بلکه وجود آنها با سطح مشارکت در فعالیت‌ها و گروه‌های اجتماعی (برای نمونه: عضویت در انجمن‌ها و گروه‌های فعالیت اجتماعی) همبستگی دارد. از این مشاهده می‌توان نتیجه گرفت که با فعالیت در زمینه کاهش خطرات، امکان خطر در جامعه می‌تواند کاهش یابد حتی اگر اعضای جامعه به خودی خود دست به کاری نزنند. وجود تعداد بیشتری از مردم در فعالیت‌های اجتماعی، حس مسئولیت‌پذیری اجتماعی، سودمندی و حل مسئله را ایجاد می‌کند و در نتیجه، تاب‌آوری آن‌ها در برابر بلایا و حوادث طبیعی یا خطرات اجتماعی بیشتر خواهد بود.

با وجود اینکه تحقیق بیشتر درباره این مسئله الزامی است، این تحقیق این امکان را روشن کرد که راهبردهای کاهش خطرات با توسعه اجتماعی ارتباط داده شوند و مکمل فعالیت‌های توسعه اجتماعی با آموزش خطرات خاص و فعالیت‌های کاهش ارتباط داده شوند. کی یفر (۱۹۸۴) و پیتون و بیشاپ (۱۹۹۶)، راهبردهای تفویض قدرت اجتماعی را این چنین تشریح کردند: توسعه مشارکت اجتماعی، افزایش کنترل مشاهده شده توسط ذی‌نفعان، آسان‌سازی شناخت اجتماعی از مشکلات و تدوین و توسعه راهبردهایی برای حل مساله یا فائق شدن بر مشکلات بر اساس روش‌هایی سازگار با نیازها، سامانه‌ها و ارزش‌های یک اجتماع خاص. برای تقویت تفویض قدرت، یک روش اجتماعی برای تصمیم‌گیری توصیه شده است. مشارکت در شناخت مشکلات مشترک و گسترش و اجرای راه‌حل برای آن‌ها، توسعه پیروز شدن بر مشکل با تمرکز بر مشکل، مسئولیت‌پذیری اجتماعی و تعهد عملی را آسان می‌کند. تمرکز روی اقدام فعالانه در مسائل برجسته به پروراندن سودمندی و مشارکت گروه‌های ذینفع و افراد کمک

می‌کند؛ بنابراین در این مدل تفویض قدرت، عوامل کلیدی می‌توانند در این کلمات خلاصه شوند: سودمندی، پیروز شدن بر مشکل یا مساله، تقویت حس مسئولیت‌پذیری اجتماعی و ساختارهای پشتیبانی که به طور خلاصه در بالا شرح داده شد. مبنای تفویض قدرت فقط یکبار ایجاد می‌شود؛ گام بعدی شناخت تغییر اجتماعی، شرکت داشتن اعضای جامعه برای ایجاد پشتیبانی متقابل (کمک کردن به گسترش مسئولیت‌پذیری اجتماعی و پشتیبانی جامعه) و فرصت‌هایی برای تحت فشار قرار دادن نهادهای اجتماعی و حاکمیتی (کمک کردن به توسعه سودمندی و پیروز شدن بر مشکل با تمرکز بر مشکل) است؛ همچنین شاید سودمندی به هم پیوسته (مشارکت تعاملی) یک شاخص خوب برای سطح همکاری و کمک موجود در درون یک اجتماع باشد و در نتیجه، شاید تا اندازه‌ای احتمال موفقیت راهبردهای کاهش مساله یا مشکل را ایجاد کرده که نیاز دارد تا عملیات به هم پیوسته و منظم پذیرفته و اجرا شوند.

نقش مدیریت بحران و تاب‌آوری اجتماعی شامل ترکیب و تطبیق دورنماها / نیازهای به دست آمده از مشاوره اجتماعی در درون یک بافت راهبردی شده و تا جایی که ممکن است برای تهیه اطلاعات و منابع لازم برای تقویت تفویض قدرت، خودیاری و ارتقاء تاب‌آوری جست و جو می‌شود؛ بنابراین نهادهای سیاست‌گذار در حوزه‌های اجتماعی (به عنوان مثال معاونت امور زنان و خانواده نهاد ریاست جمهوری) به عنوان مشاور جوامع عمل می‌کنند نه به عنوان هدایت کننده فرآیند تغییر؛ علاوه بر این، شاید پذیرش یک راهبرد رشدگرا، برای ارتقای شایستگی و تاب‌آوری اعضای جامعه، بافتی را آماده کند که موجب تاب‌آوری مداوم در طی زمان شود. نادر بودن خطرات و یا ریسک‌ها و شوک‌ها، یک پیامد مهم دارد؛ برای نمونه: یک الگوی کمبود یا خسارت به راهبردهایی می‌انجامد که اعضای جامعه را به اینکه برای کاهش خسارتهای ناشی از خطرات، سرمایه مالی یا اجتماعی خود را خرج تقویت یا اصلاح خانه یا ساختمانشان کنند، تشویق می‌کند. از دیدگاه دیگر رشد، تمرکز روی سرمایه‌گذاری در اصلاح ساختاری برای افزایش ارزش سرمایه‌ای اموال، افزایش ارزش فروش دوباره یا کاهش هزینه‌های بیمه‌ای خواهد بود و این یعنی نشان دادن منافع اجتماعی و شخصی که از انجام فعالیت‌های کاهش خطر معین به دست می‌آید؛ بنابراین، این روش از تمرکز روی ارزش‌سازگاری محلی و محیط و توسعه راهبردهای هدایت شده به سوی حفظ کیفیت درک شده زندگی در رابطه با فعالیت خطرات، ریسک‌ها و یا شوک‌ها دفاع می‌کند «ادامه تفویض قدرت قانونی و در نتیجه شایستگی‌هایی که تاب‌آوری را در برابر مصائب پی‌ریزی می‌کنند شامل ادغام سودمندی به هم پیوسته، توانایی‌های فائق آمدن بر مشکل و پشتیبانی از حس تعلق و هویت اجتماعی می‌شود. این، موضوع توانایی برای واکنش در برابر مصائب را طوری پرورش خواهد داد و تقویت خواهد کرد که خسارت و بی‌نظمی را به حداقل برساند و رشد را ارتقا دهد. این موضوع از طریق طرح‌ها و فعالیت‌هایی که مشارکت اجتماعی را در حل مشکل تقویت می‌کنند، به آسانی انجام می‌شود؛ اگر از همان ابتدا فعالیت اجتماعی بر یک حادثه خطرناک خاص استوار باشد، این موضوع به‌طور ویژه‌ای اهمیت می‌یابد.» (رمضانزاده لسبویی، ۱۳۹۳).

خصوصیات یک جامعه (شهر یا محله) تاب‌آور

امروزه برای درک ویژگیها و خصوصیات جوامع تاب‌آور مطالعات زیادی صورت گرفته است؛ برای نمونه: کای و همکاران (۲۰۱۱): ۳۶۹-۳۶۰ مطالعه‌ای با عنوان «شناسایی مطلوبترین استراتژی‌های بهبود تاب‌آوری اکولوژیکی در برابر سیل در مناطق آسیب پذیر اکولوژیکی» را انجام داد؛ هر چند او در مطالعه تنها به بررسی عوامل سیلاب در یک شهر کوچک پرداخت اما در مطالعه خود به این نتیجه رسید که مسائل مدیریت در تاب‌آوری بسیار مهم است:

- توانایی تحمل شوک‌ها و ضربه‌های وارده از یک خطر به گونه‌ای است که آن خطر (ریسک‌ها و یا شوک‌ها) تبدیل به سانحه نشوند (تا احتمال شکست را کاهش دهد)
- توانایی برگشت به عقب پس از سانحه (تا بتواند پیامدهای شکست را کاهش دهد)
- امکان و فرصت برای تغییر و پذیرش پس از سانحه (تا زمان موردنیاز برای بهبودی و همچنین مقدار آسیب‌پذیری را کاهش دهد)

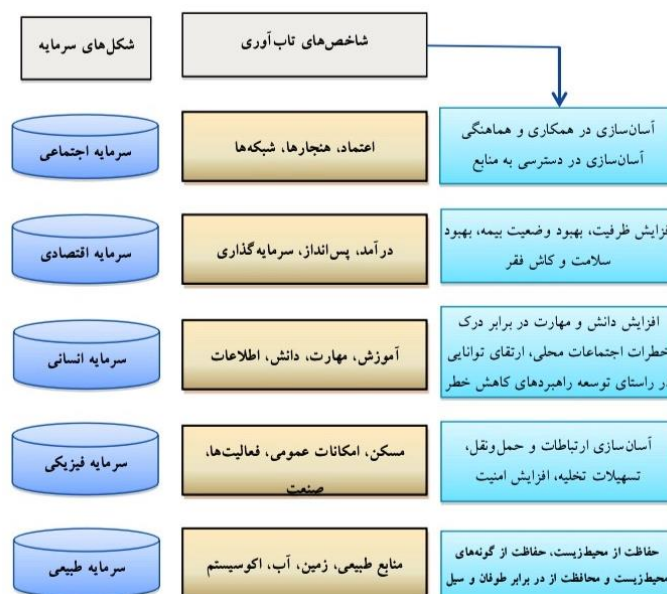
۱-۵. سرمایه‌ها در ارتقاء تاب‌آوری

برای ایجاد شهرها، محله‌ها و یا جوامع تاب‌آور با تأکید بر نقش مدیران محلی، اشکال مختلف سرمایه نقش دارند که سرمایه اجتماعی با تأکید بر مؤلفه‌های اعتماد، شبکه‌ها و هنجارها یکی از انواع سرمایه تأثیرگذار می‌باشد. سرمایه اجتماعی تاریخچه‌ای

بس طولانی و نامحسوسی در میان علوم اجتماعی دارا می‌باشد. اولین کسی که این اصطلاح را به کار برده‌انی فان بود. بعدها جیمز کلنن نقش شرکت اجتماعی را در شکل‌گیری فرهنگ و تعلیم و تربیت شرح داد. (قالیباف و همکاران، ۱۳۸۸: ۱۳). سرمایه اجتماعی یکی از ابعاد برجسته تحقیقاتی علوم اجتماعی است، این اصول اجتماعی باعث تقویت افراد و گروهها می‌شود. «سرمایه اجتماعی با عضویت در گروه‌ها و انجمنها، اهداف گروهی را مثل دموکراسی، مشارکت و توسعه اجتماعی را تقویت می‌کند.» (پوتنام، ۲۰۰۲: ۶۹). پوتنام مدعی است که «شرکت در اجتماع مانند شبکه‌های رسمی و شبکه‌های غیررسمی جامعه، مرکز اصلی مفهوم سرمایه اجتماعی است» (۲۰۰۰: ۵۶). سرمایه اقتصادی، انسانی، سرمایه فیزیکی و سرمایه طبیعی از انواع سرمایه‌های دیگر هستند که در مجموع به صورت یک سامانه در عملکرد اجتماعات تاب آور تأثیرگذار هستند (Mayunga, ۲۰۰۷). «سرمایه اقتصادی که درآمد پولی و سایر منابع مالی و دارایی‌ها و نیز تجلی نهادی آن یعنی حقوق مالی را در برمی‌گیرد. سرمایه اقتصادی سیال تر است و به آسانی به سرمایه اجتماعی و فرهنگی تبدیل می‌شود، در مقابل، قابلیت تبدیل سرمایه اجتماعی به سرمایه فرهنگی پرهزینه تر است.» (نوربخش، ۱۳۹۰: ۱۱۱-۱۱۲) سرمایه انسانی بیشتر آموزش، مهارت و دانش مدیران و سطوح محلی در برابر ریسک‌ها و خطرات را شامل می‌شود. آموزش و ظرفیت‌سازی کاهش خطرپذیری بلایا در سطح محلات به عنوان یکی از اصولی است که در فرآیند مدیریت تاب‌آوری و بلایا پیوسته باید موردتوجه قرار گیرد. سرمایه فیزیکی شامل مسکن، امکانات عمومی و... است که آسان‌سازی در ارتباطات و حمل و نقل از زیرمجموعه‌های آن به شمار می‌رود و در نهایت، سرمایه طبیعی هم شامل منابع طبیعی، آب و اکوسیستم می‌باشد که در این بخش باید گونه‌های خاص گیاهی و جانوری و شرایط محیط طبیعی زندگی افراد و حفاظت از آنها در برابر بلایا محافظت شوند»

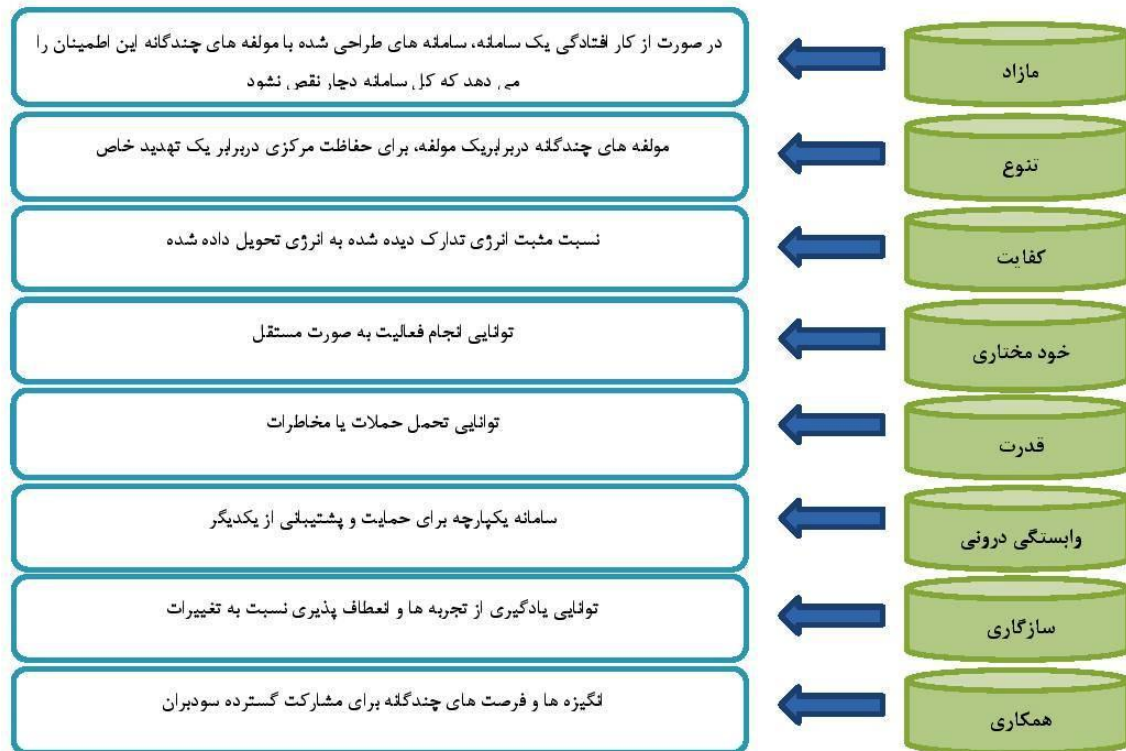
از مهمترین خصوصیات جوامع تاب‌آور، عملکرد سرمایه انسانی در شهرها است. سرمایه انسانی، مهارت، دانش و سطح اطلاعاتی جوامع را در ارتباط با بهبود وضعیت تاب‌آوری می‌سنجد. افزایش دانش و مهارت در برابر درک خطرات شهروندان، ارتقای توانایی در راستای توسعه راهبردهای کاهش خطر از مهمترین ویژگیهای جوامع تاب‌آور می‌تواند دانسته شود که برای ایجاد این وضعیت آموزش به عنوان یک اصل ضروری پیوسته مورد تأکید برنامه‌ریزان است. در رابطه با آموزش خطرات، این فرآیند می‌تواند به وسیله آماده کردن شهروندان با طرحهای خطری که چالشهای بالقوه، فرصتها و رفتارهایی که به وسیله اجتماع در برابر خطر صورت می‌گیرد را شرح دهد و همچنین توسعه راهبردهای استفاده کردن از آنها یا مدیریت و احاطه کردن آنها را شرح می‌دهند.

برای ایجاد جوامع تاب‌آور در برابر بلایا و خطرات پنج سرمایه، اجتماعی، اقتصادی، انسانی، فیزیکی و طبیعی تأثیرگذار هستند. برای ایجاد جوامع تاب‌آور در سالهای اخیر، این رویکرد بسیار مورد بررسی قرار گرفته است. راه‌حل‌های بسیاری زیادی هم برای ایجاد جوامع تاب‌آور ارائه شده است. شکل ۱ نوع تقسیم‌بندی سرمایه‌ها و نقش آن‌ها را در تاب‌آوری جوامع به تصویر می‌کشد.

شکل ۱. انواع سرمایه‌ها در یک فرآیند تاب‌آوری

شکل ۲ هشت ویژگی شهرهای تاب‌آور را از دیدگاه گودزچلک مطرح می‌کند که این ویژگیها عبارت‌اند از: تنوع، کفایت، خودمختاری، قدرت، وابستگی درونی، سازگاری، مازاد و همکاری. خودمختاری شهرها بر توانایی انجام فعالیتهای مدیریتی شهری به صورت مستقل تأکید دارد. قدرت هم بر توانایی و مقاومت شهر در راستای مقابله با انواع بلایا و خطرات اشاره دارد و نیز همکاری و سازگاری بر میزان مشارکت شهروندان.

شکل ۲. ویژگی شهرهای تاب آور

۶-۱. نتیجه گیری

آموزش در سطوح مختلف جامعه با هدف حفظ امنیت به ویژه در زمان وقوع خطرات و شرایط پس از وقوع، اهمیت بیشتری دارد. مهمترین اقداماتی که نهادهای برنامه ریز در این زمینه می‌توانند انجام دهند عبارتند از: آگاهی و برنامه‌های آموزشی درباره کاهش خطرپذیری، برنامه‌های آموزشی برای مقامات محلی و مدیران جامعه، برنامه‌ها و تمرینهای مشارکتی برای اعتمادسازی و مشارکت ذی نفعان در جوامع محلی و در نهایت، در راستای تاب‌آوری جوامع به لحاظ رویکردی و بر اساس قوانین موجود در کشور ابتدا باید میزان تاب‌آوری در ابعاد مختلف با تأکید بر شاخصها و معیارهای قابل سنجش مورد واکاوی قرار بگیرد. طرح ارتقا تاب‌آوری زنان و خانواده ابتکاری است که از سال ۱۳۹۵ تاکنون توسط معاونت امور زنان و خانواده نهاد ریاست جمهوری در سطح ملی و با همکاری بخش‌ها و نهادهای ذیربط در استانها برنامه‌ریزی و اجرا شد تا بتواند ضمن آموزش و توسعه ظرفیتهای فردی و گروهی برای ارتقاء تاب‌آوری اجتماعی زنان و خانواده در سطوح محلی، جوامع را به:

- درک فعال از چشم انداز ریسک و چگونگی اثر آن بر سیستم و چگونگی کنش‌های جامعه در هر زمینه
- تعیین این که در کدام لایه جامعه آن خطرات به بهترین شکل مدیریت شوند
- و استفاده از مجموعه‌ای از اصول تاب‌آوری به منظور تقویت ظرفیت سیستم برای جذب شوک و یا انطباق و تغییر به طوری که کمتر در معرض شوک قرار گیرند تا با برنامه ریزی مشارکتی و تقویت لایه‌های اجتماعی، بتوانند ارتقا تاب‌آوری اجتماعی حوزه زنان و خانواده از کوتاه تا بلند مدت را محقق سازند.

- تخصص، مدرک تحصیلی
- فعالیت در مرکز مشاوره دانشگاه
- تسلط کامل بر آمار آسیب‌های اجتماعی استان
- اجرای طرح‌های پژوهشی متعدد مرتبط در این زمینه
- تیم اجرایی فعال
- استاد برجسته کشوری

۳-۳. اقدامات انجام شده در راستای انتخاب سازمان‌های مردم‌نهاد و تشکل‌های غیردولتی و شاخص‌های انتخاب آنان سازمان‌های مردم‌نهاد بومی فعال در حوزه‌های اجتماعی، خانواده، سلامت و پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی در سراسر استان بر اساس شاخص‌های زیر و مکاتبه با کارشناسان امور بانوان فرمانداری‌ها و معرفی از سوی آنها انجام شد. هم‌چنین هماهنگی با کارشناسان دفتر امور اجتماعی و فرهنگی استانداری، بهزیستی و فرمانداری‌های سراسر استان در بخش سازمان‌های مردم‌نهاد نیز در این زمینه صورت پذیرفت:

- فعال و خود انگیخته در حوزه‌ی آسیب‌های اجتماعی به ویژه زنان و خانواده
- فعال در سمن‌های مرتبط با دفتر امور بانوان یا مراکز مرتبط با آسیب‌های اجتماعی
- اطمینان از مشارکت در اجرای مرحله‌ی دوم طرح
- توانایی تسهیل‌گری
- حداقل تحصیلات کارشناسی

۳-۴. برنامه اجرایی و زمانبندی اجرای فاز اول طرح

مدت زمان	• به مدت سه روز • ۲۰ الی ۲۷ اردیبهشت ماه ۱۳۹۷، به مدت ۵ روز
زمان جلسه توجیهی	• ۱۳۹۷/۲/۱۰ دفتر امور بانوان و خانواده استانداری به مدت ۳ ساعت
ارسال بسته توجیهی	• برنامه آموزشی و الزمات و جزوات آموزشی و کمک آموزشی توسط اساتید و تسهیل‌گران از یک هفته قبل در اختیار استانداری قرار گرفت

شکل ۴. برنامه کارگاه

خلاصه‌ی فعالیت‌های اجرایی و علمی انجام شده تا برگزاری کارگاه به شرح زیر است:

- اسفند ۱۳۹۶: مشخص شدن مجری و عقد تفاهم‌نامه با مجری طرح (انجمن سلامت روان و خانواده نیایش) در استان اصفهان
- اسفند ۱۳۹۶: برگزاری جلسات هماهنگی مجری با مدیر کل دفتر بانوان و خانواده استانداری خراسان جنوبی جهت تعیین راهبردها و سیاست‌های اجرایی طرح در استان
- فروردین ۱۳۹۷: شکل‌گیری دبیرخانه و تیم اجرایی طرح
- اردیبهشت ۱۳۹۷: برگزاری اولین جلسه‌ی توجیهی برای شرکت‌کنندگان احتمالی در کارگاه
- اردیبهشت ۱۳۹۷: برگزاری کارگاه اول تربیت تسهیل‌گران در تاریخ ۲۰ تا ۲۷ (پنج روزه)
- خرداد ۱۳۹۷: نگارش گزارش کارگاه اول و هماهنگی با شرکت‌کنندگان در کارگاه اول برای تسهیل‌گری در مرحله دوم
- تیرماه ۱۳۹۷ اجرای مرحله دوم طرح

خلاصه اجرای کارگاه:

این کارگاه آموزشی با حضور ۲۰ نفر از نمایندگان سازمان‌های مردم‌نهاد فعال معرفی شده از سوی فرمانداری‌ها و به تسهیل‌گری دکتر سعید صادقی و حسین خاکشور مدت ۵ روز از در اردیبهشت ماه ۱۳۹۷ در اصفهان برگزار گردید. این کارگاه با رویکرد آموزش

مشارکتی و شیوه‌های خلاق آموزشی مباحثی از جمله: تاریخچه تاب‌آوری و تعاریف آن، ریسک‌ها، شوک‌ها، استرس‌ها و تاثیر آن بر سیستم، شناسایی شکاف‌ها در تاب‌آوری سیستم و تدوین نقشه‌راه تاب‌آوری سیستم در گروه‌ها مورد بحث و تمرین قرار گرفت.

جدول ۳. مشخصات اعضای سازمانهای مردم‌نهاد و تشکلهای غیر دولتی آموزش دیده بعنوان تسهیلگران محلی

ردیف	نام و نام خانوادگی	مدرک و رشته تحصیلی	نام سازمان ذربط	ساعات حضور در کارگاه
۱	ماهان مومنی	کارشناسی ارشد مشاوره	مرکز مشاوره نیروی انتظامی	۳۶
۲	الهه نوری	کارشناسی ارشد علوم تربیتی	همیاران نو اندیش روان	۳۶
۳	لادن اردلانی	کارشناسی ارشد خانواده	همیاران انجمن مشاوره ایران	۳۶
۴	فرزانه لبافی	کارشناسی ارشد روانشناسی	مجموعه فرهنگی باغ غدیر	۳۶
۵	مهسا امینی	کارشناسی ارشد مشاوره	مجموعه فرهنگی باغ غدیر	۳۶
۶	محبوبه مرادی	کارشناسی ارشد روانشناسی	همیاران انجمن مشاوره ایران	۳۶
۷	آوا فتحی زاده	کارشناسی ارشد روانشناسی	خیریه صاحب الزمان	۳۶
۸	بتول لطف الله خواجه	کارشناسی ارشد روانشناسی	همیاران سلامت	۳۶
۹	فریبا توکلی	کارشناسی ارشد روانشناسی	انجمن یاران مهربان سبز	۳۶
۱۰	زهرا خرم نژاد	فوق لیسانس مشاوره	نظام روانشناسی	۳۶
۱۱	مریم صدری	فوق لیسانس روانشناسی	نظام روانشناسی	۳۶
۱۲	سمیه یخچالی	فوق لیسانس مشاوره	مهرزنده رود	۳۶
۱۳	فاطمه درستی	فوق لیسانس روان شناسی	مرکز مشاوره زندان زنان	۳۶
۱۴	الهه حیدری	کارشناسی ارشد روانشناسی	همیاران سلامت آوای فریدن	۳۶
۱۵	زهرا عسگریان	ارشد مشاوره	کانون فرهنگی پروین دهاقان	۳۶
۱۶	نگار کریمیان	دکترای روانشناسی	انجمن روانشناسی ایران	۳۶
۱۷	محمد رضا صادقی	دکترای روانشناسی	همیاران سلامت نیایش	۳۶
۱۸	نورالله شیخ	فوق لیسانس مشاوره	جمعیت مردمی اعتیاد طلوع	۳۶
۱۹	عادله سقاباشی	فوق لیسانس مشاوره	همیاران مهرآفرینان نائین	۳۶
۲۰	زهرا غضنفری	فوق لیسانس روانشناسی	همیاران سلامت کاشان	۳۶

۳-۵. پایش طرح در فاز اول و نتایج حاصله از آن (مبتنی بر پیش‌آزمون و پس‌آزمون)

در فاز اول طرح که ۵ روز (۳۶ ساعت آموزشی) به طول انجامید، نمایندگان ۲۰ سازمان مردم‌نهاد و فعال اجتماعی به عنوان تسهیل‌گر سطح ۲ تحت آموزش قرار گرفتند. مطالب و سر فصل‌های آموزشی بر اساس محتوای در نظر گرفته شده توسط معاونت امور زنان و خانواده که در اختیار اساتید قرار گرفته بود، تدریس گردید. لازم به ذکر است فرآیند آموزشی به صورت کارگاهی طراحی و شرکت‌کنندگان علاوه بر یادگیری مطالب تئوری در قالب گروه‌های ۶-۵ نفره به تمرینات عملی پرداختند.

نقاط قوت شناسایی شده توسط تسهیلگر سطح یک:

- مشارکتی بودن پروژه در محتوا و شکل
- افزایش تعامل سمن‌ها با همدیگر و با دفتر امور بانوان
- انگیزه‌ی بالای تسهیل‌گران محلی در یادگیری و تمرین تکنیک‌های تسهیل‌گری

نقاط ضعف شناسایی شده تسهیلگر سطح یک:

- محدودیت در جذب تعداد بیشتر آموزش‌گران با توجه به آسیب‌های اجتماعی در استان بزرگ و کلان شهر مهمی همچون اصفهان و شهرهای اطراف آن

نقاط قوت شناسایی شده کارشناس طرح در دفتر امور زنان و خانواده استانداری:

- برنامه ریزی دقیق جهت اجرای دوره
- توزیع بسته‌های آموزشی ویژه تسهیلگران سطح ۲
- مکان مناسب آموزشی با امکانات لازم
- انتخاب افراد با سطح علمی بالاتر و فعالیت مرتبط از سوی شهرستانها
- تأمین و تخصیص اعتبار پروژه قبل از اجرا
- متناسب بودن موضوع طرح با مسائل و نیازهای جامعه
- حضور کارشناسان امور بانوان فرمانداری‌ها و کارشناسان دفتر امور بانوان در کارگاه

نقاط ضعف شناسایی شده توسط کارشناس طرح در دفتر امور زنان و خانواده استانداری:

- طولانی بودن زمان جهت آموزش
- با توجه به بعد مسافت شهرهای استان و کمبود امکانات اعتبار تخصیص یافته در مرحله اول

سطح کلی رضایت از کارگاه

فرم‌های ارزیابی شرکت‌کنندگان در کارگاه نشان از رضایت بالای آنها از برگزاری کارگاه داشت و میزان رضایت نسبی آنها از سطح برگزاری کارگاه به طور میانگین بالای ۸۴ درصد بوده است. جدول شماره ۴ سطح کلی رضایت شرکت‌کنندگان از کارگاه را به صورت تفکیکی نشان می‌دهد.

جدول ۴. سطح کلی رضایت شرکت‌کنندگان از کارگاه

ردیف	سوال	ضعیف	متوسط	خوب	عالی
۱	مدت زمان هر جلسه	-	-	-	۱۰۰٪
۲	مکان برگزاری	-	۱۰٪	۲۰٪	۷۰٪
۳	میزان تسلط و مهارت مربی در انتقال مطالب	-	-	۷٪	۹۳٪
۴	میزان مشارکت دادن فراگیران در مباحث توسط مربی	-	-	۱۰٪	۹۰٪
۵	طرز برخورد و رفتار مربی (پذیرا بودن، گوش دادن، صبر)	-	-	-	۱۰۰٪
۶	مفید و کاربردی بودن مطالب آموزشی در زندگی	-	-	۳۰٪	۷۰٪
۷	ابزار کمک آموزشی (کلیپ، بازی، فعالیت گروهی)	-	۱۰٪	۴۰٪	۵۰٪
۸	میزان تمایل شما برای ادامه یافتن این جلسات	-	-	-	۱۰۰٪

۳-۶. گالری تصاویر فاز یک

شکل ۵. گالری تصاویر فاز ۱ طرح ارتقای تاب‌آوری اجتماعی

۲-۴. اقدامات انجام شده در راستای شناسایی نقاط آسیب خیز و گروه‌های هدف جهت اجرای فاز دوم**طرح**

- هماهنگی و برگزاری جلسه‌ای با حضور فرماندار و روسای ادارات با هدف معرفی طرح در تمامی شهرستانها
- بررسی جمعیتی و جغرافیایی مناطق شهری و حاشیه‌ای شهر با کمک کارشناس امور اجتماعی فرمانداری و با حضور معاون فرمانداری و رییس بهزیستی
- شناسایی انواع آسیب‌های اجتماعی محلات و جمع بندی آنها با توجه به اطلاعات و گزارشات فرمانداری‌ها
- انتخاب چند محله که آسیب‌های اجتماعی بالاتری داشتند و ورود به آنها جهت اجرای طرح

۳-۴. اقدامات انجام شده در راستای اطلاع رسانی جهت حضور گروه‌های هدف در کلاس‌های آموزشی**مربوطه**

- اطلاع رسانی فراخوان در مساجد منتخب محلات آسیب خیز.
 - اطلاع رسانی در نشست‌هایی که امام جماعت و معتمدین محل با مردم داشتند.
 - استفاده از کانون‌های مساجد و پایگاه‌های بسیج جهت اطلاع رسانی.
 - ثبت نام از بین افراد شرکت کننده در نشست‌ها جهت شرکت در کارگاه‌های آموزشی.
 - تنظیم برنامه اجرایی کارگاه با نظر ثبت نام کننده‌ها در کارگاه.
 - هماهنگی با ادارات مختلف جهت استفاده از مکانهای آنها برای اجرای کارگاه.
- ۴-۴. اقدامات انجام شده در راستای شناسایی و هماهنگی با گروه‌های ذی نفوذ در میان مردم محلی**

جهت اجرای طرح

- هماهنگی با فرمانداری جهت معرفی و شناسایی افراد ذی نفوذ و معتمد.
- نشست با افراد ذی نفوذ برای معرفی طرح.
- اخذ لیست افرادی که احتمالاً بتوانند در کارگاه شرکت کنند.

۵-۴. برنامه اجرایی و زمانبندی اجرای فاز دوم طرح

- برگزاری نشست با مدیران شهرستانی جهت هماهنگی برای ورود به محلات (یک هفته)
- ارتباط با جامعه محلی، اطلاع رسانی اولیه و هماهنگی ورود به محلات در سطح محلی (دو هفته)
- برگزاری کارگاه‌های آموزشی و جلب مشارکت جامعه محلی در راستای شناسایی آسیب‌های اجتماعی محلی و بهره‌گیری از ظرفیت‌های مشارکتی جامعه محلی و راهکارهای عملیاتی برای کاهش آسیب (یک تادو ماه)
- طراحی و تدوین نقشه راه محلی با مشارکت جامعه محلی (دو هفته)
- ترسیم نقشه راه ارتقاء تاب‌آوری استان (یک هفته)

مقرر گردید تا ده روز بعد از اجرای کارگاه درفاز اول تسهیلگران سطح دو، برنامه اجرایی خود را طبق شیوه نامه اجرایی طرح بر مبنای ۶۰ ساعت آموزشی و توجیهی برای مردم محله بعد از مشورت و همفکری با مردم محلی تنظیم و به کارشناس فرمانداری و در نهایت به کارشناس مجری طرح در استانداری و مجری غیر دولتی طرح (موسسه یاران مهربان سبز) ارائه دهند.

در این فاز، ۲۰ محله و روستای آسیب خیز از ۱۱ شهرستان تحت پوشش طرح قرار گرفت. میزان ساعات آموزشی به طور میانگین برای هر محله ۶۰ ساعت در قالب فعالیت‌های تسهیل‌گری و آموزش مشارکتی، مجموعاً ۳۰۰ نفر را تحت پوشش قرار داده است. شایان ذکر است طی سال ۱۳۹۶ و ۹۷ در مجموع ۴۰ تسهیلگر در ۴۰ اجتماع محلی فرآیند آموزش ۸۰۰ نفر را به پیش بردند.

جدول ۶. مشخصات کلاس‌های آموزشی

عنوان ریسک یا شوک	تعداد متریبان (زنان و خانواده‌های محلی)	میزان ساعت تدریس و تسهیلگری	نام آموزشگر محلی (عضو سازمان غیردولتی)	نام شهر / منطقه / محله
اعتیاد به مواد مخدر و عدم امنیت	۲۰	۶۰	الهه نوری	اصفهان / ارزنان
اعتیاد، فقر	۲۰	۶۰	مهسا امینی	اصفهان / پینارت
آسیب‌های ناشی از طلاق	۲۰	۶۰	محمد صادقی	اصفهان / جرقویه
فروش مواد مخدر	۲۰	۶۰	بتول لطف الله خواجویی	خمینی شهر / جوی آباد
فقر اقتصادی	۲۰	۶۰	فریبا توکلی	اصفهان / حصه
اعتیاد، بیکاری	۲۰	۶۰	نورالله شیخ	خمینی شهر
مهاجر پذیری	۲۰	۶۰	ماهان مومنی	خوراسگان
مهاجر پذیری، ازدواج زود هنگام کودکان	۲۰	۶۰	سمیه یخچالی	اصفهان / دارک
فقر فرهنگی، خشونت	۲۰	۶۰	آوا فتحی زاده	اصفهان / قائمیه
پر خاشگری، اعتیاد	۲۰	۶۰	زهرا عسگریان	دهاقان
نبود امکانات تفریحی، خشونت	۲۰	۶۰	نگار کریمیان	زرین شهر
اعتیاد	۲۰	۶۰	زهرا خرم نژاد	شاهین شهر
اعتیاد، آسیب‌های ناشی از فضای مجازی	۲۰	۶۰	الهه حیدری	فریدن
بیکاری و فقر اقتصادی	۲۰	۶۰	آوا فتحی زاده	فلاورجان
مهاجر پذیری و کمبود امکانات رفاهی و فرهنگی	۲۰	۶۰	ماهان مومنی	فولاد شهر
افزایش طلاق، عدم امکانات تفریحی	۲۰	۶۰	فرزانه لبافی	قهجاورستان
خشونت	۲۰	۶۰	زهرا غضنفری	کاشان
عدم امکانات رفاهی و تفریحی در مناطق روستایی	۲۰	۶۰	فاطمه درستی، زری مومن زاده	کوجان
بیکاری زنان سرپرست خانواده	۲۰	۶۰	فریبا توکلی	اصفهان
فقر و نبود امکانات رفاهی و تفریحی	۲۰	۶۰	عادلہ سقاباشی	نابین / شهرک قائمیه
فروش مواد مخدر	۲۰	۶۰	مریم صدری	اصفهان / یزدان شهر

۶-۴. نتایج حاصل از پایش طرح در فاز دوم

• مبتنی بر نتایج ارزیابی تسهیلات سطح ۲

با توجه به آسیب‌های اجتماعی موجود و پیشرفت آنها که به صورت سونامی جامعه را درگیر کرده است، پیشنهاد می‌شود، دولت نقش جدی تری در رابطه با کنترل و پیشگیری داشته باشد. اجرای دوره تاب‌آوری اجتماعی در این شرایط یک اقدام خوب، اما کافی نیست. مردم در این شرایط نیاز به تغییر نگرش و کار فرهنگی عمیق دارند. قبل از اجرای طرح تاب‌آوری باید در این خصوص زمینه‌سازی کرد و در این صورت اگر این طرح به خوبی انجام شود، نقش بی‌بدیلی در کاهش آسیب‌های اجتماعی خواهد داشت. در هر صورت زمانی می‌توان گفت طرح موفق عمل کرده است که راهکارهای ارائه شده مورد توجه مسئولین باشد و بتوانند آنها را عملی سازند.

مشارکت موثر گروه‌های محلی برای شرکت در کارگاه و فرآیند اجرایی طرح، درگیر نمودن در فرآیند تدوین برنامه‌ریزی مشارکتی برای اولویت‌بندی مسائل محلات و فعالیت‌های میدانی برای شناخت ظرفیت‌ها، سرمایه‌ها و دارایی‌های محلات نشان از ارتباط موثر شرکت کنندگان از مدل اجرایی طرح می‌دهد. شایان ذکر است این طرح در محلات با شرایط یکسانی روبرو بوده است و محلاتی که سازمان‌های مردم‌نهاد و تسهیلات‌گران تجربه مشارکتی را از قبل در آنها داشته است، میزان پیشرفت و اعتماد عمومی نسبت به طرح بالاتر بوده است. با عنایت به برگزاری طرح در حاشیه شهرها از سویی فرصت مغتنمی برای شرکت در کارگاه و از سویی بانوان روستاها در مناطق دور دست استان، با عنایت به دغدغه‌ها و آسیب‌هایی که با آن مواجه هستند، کمتر زمانی برای شرکت منظم در کارگاه داشته که جذب این نوع مخاطبین تجربه و تخصص کار با این نوع مخاطبین را می‌طلبد و این مشارکت در فرآیند طرح منظم و توسعه یافت.

• مبتنی بر نتایج ارزیابی تسهیلات سطح ۱ و کارشناس طرح تاب‌آوری در دفتر امور زنان و خانواده استانداری

ارزیابی بر اساس مشاهدات و بازدیدهای میدانی صورت پذیرفته و شاخص‌هایی مانند مشارکت افراد و گروه‌های محلی، درگیر نمودن شرکت کنندگان در انتخاب و اولویت‌بندی مساله، بهره‌گیری از ظرفیت‌های محلی برای حل مساله و مشکل مطرح شده و میزان ارتباط موثر تسهیلات‌گر سطح ۲ با جامعه محلی در نظر گرفته شده است.

۷-۴. نقاط قوت و ضعف شناسایی شده (از نگاه تسهیلات‌گر سطح ۲، کارشناس طرح در دفتر امور زنان و

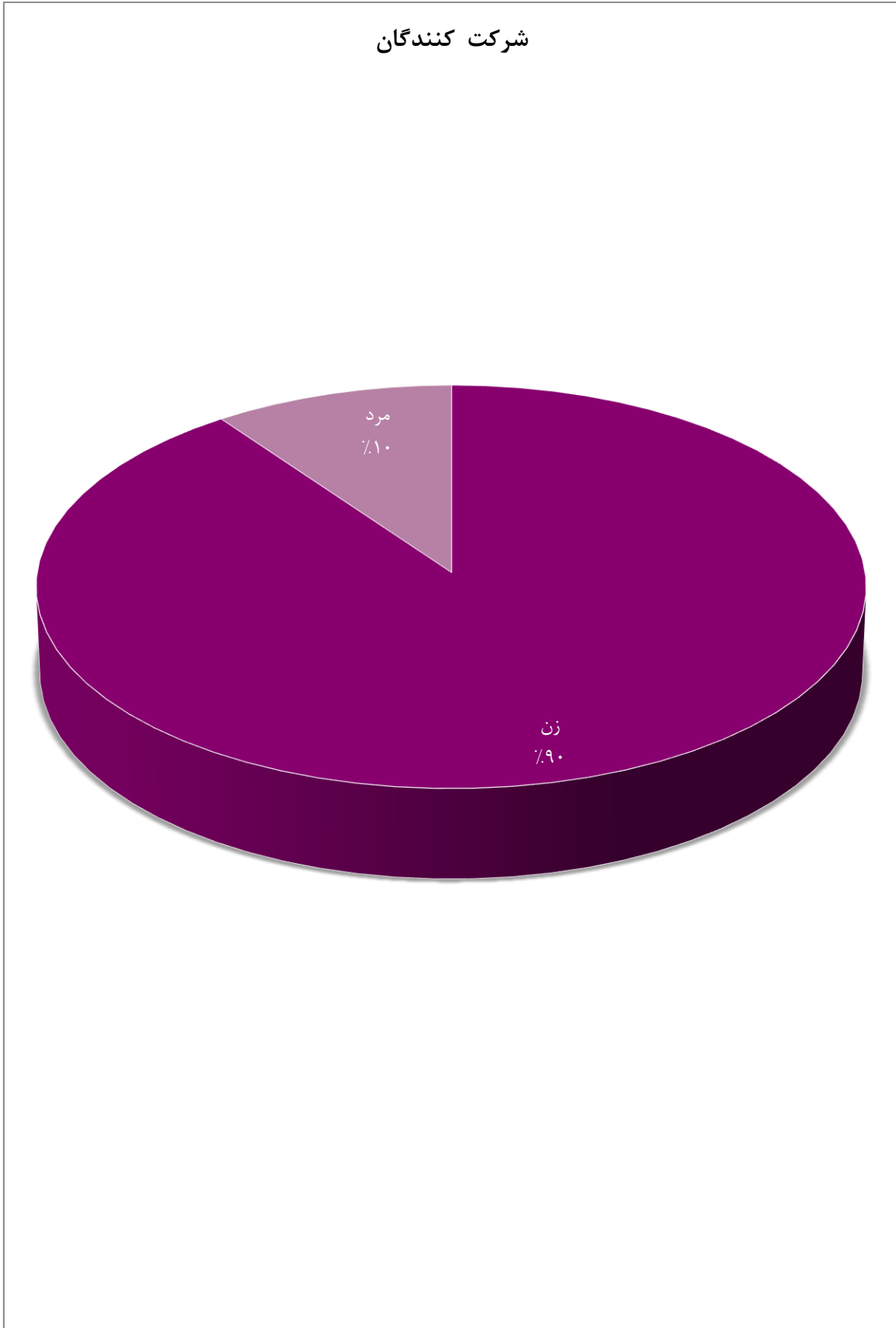
خانواده استانداری و تسهیلات‌گر سطح ۱، نظرسنجی از شرکت‌کنندگان در کارگاه‌ها)

- اجتماع محور بودن طرح.
- علاقمند بودن کارشناسان طرح در دفتر امور بانوان و خانواده استانداری
- انتخاب قشر آسیب پذیر به عنوان گروه هدف طرح.
- برگزاری دوره به صورت کارگاه مشارکتی و ایجاد جذابیت در بین شرکت کنندگان با کارهای گروهی.
- عدم محدودیت جنسی و سنی و تحصیلاتی و اجتماعی و ...

• نقاط ضعف

- عدم حضور و همکاری بعضی از کارشناسان فرمانداریها در محلات علی‌رغم برگزاری جلسه توجیهی و آموزشی.
- مناسب نبودن مکان کارگاهها در محلات در اکثر شهرستانها به خاطر عدم همکاری سایر ارگانها.
- مناسب نبودن زمان اجرای کارگاهها با توجه به مصادف شدن با ماه مبارک رمضان.
- طولانی بودن ساعات آموزشی برای مردم محلی با توجه به اینکه مردم محلی برنامه زمانی مشخصی برای وقت آزاد خود ندارند و نمی‌توانند طولانی مدت برنامه تنظیم کنند.
- حضور افراد توجیه نشده در کارگاه باعث اختلال در اجرای کارگاه به صورت صحیح شده بود.

شرکت کنندگان

شکل ۷. نمودار جنسیت شرکت کنندگان

۵. نقشه راه تاب‌آوری محلات

۵-۱. شهرستان اصفهان - مرکز ارزنان

• سیمای محله

نام محله	• مرکز ارزنان
گروه مخاطب	• ساکنین محلی
نوع ریسک	• اعتیاد به مواد مخدر، عدم امنیت
زمان اجرا	• تابستان ۱۳۹۷
میزان ساعت	• ۶۰ ساعت
نام تسهیلگران	• الهه نوری

شکل ۸. سیمای مرکز ارزنان

• نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در مرکز ارزنان

عنوان ریسک یا شوک	نوع ریسک (شوک)	سطح اجتماعی که طرح در آن اجرا شده	بازه زمانی
• اعتیاد به مواد مخدر و عدم امنیت	• فراگیر و بلندمدت	• محلی	• بازه زمانی کوتاه مدت: ۲ ماه • بازه زمانی بلند مدت: ۳ ساله

شکل ۹. مشخصات طرح تاب‌آوری در مرکز ارزنان

جدول ۷. حمایت و تقویت ظرفیت‌ها در مرکز ارزنان

ظرفیت جذب	ظرفیت انطباق	ظرفیت تغییر	شروع در کوتاه مدت
شناسایی افراد آسیب دیده شناخت آسیب‌های مترتب بر افراد و گروه‌های محلی	حمایت مشاوران و مددکاران جهت کاهش آسیب و باور مندی به توانمند شدن در مددجویان	استفاده از بیمه عمر و زندگی جهت امنیت و پشتوانه زندگی	شروع در میان مدت
تشکیل و برگزاری کلاس‌های اجتماع محور	ایجاد راه حل در جهت رفع آسیب‌ها	ایجاد امنیت کافی برای رشد و بالندگی محلی زنان	شروع در بلند مدت
آشنایی با راه‌های کسب درآمد ارتباط با حامیان مالی و منابع حمایتی	پیگیری اشتغال زایی و ارزیابی مهارتی مددجویان انتخاب گروهی از خیرین جهت حمایت از مددجویان	تدوین و پیشنهاد اعتبارات لازم و کافی برای معتادان بهبود یافته	

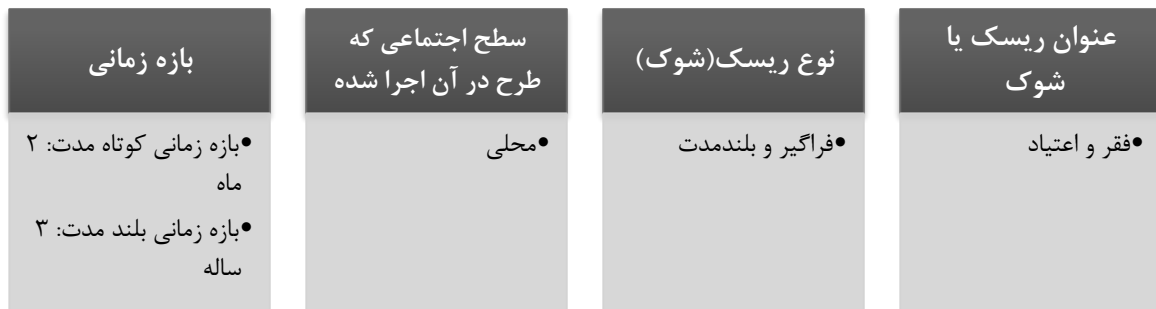
۵-۲. شهرستان اصفهان - پینارت

• سیمای محله

شکل ۱۰. سیمای پینارت

• نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در پینارت

شکل ۱۱. مشخصات طرح تاب‌آوری در پینارت

جدول ۸. دارایی‌های مرتبط با این طرح تاب‌آوری در پینارت

دارایی اقتصادی	دارایی اجتماعی	دارایی فیزیکی	دارایی طبیعی	دارایی انسانی
بودجه اختصاصی شهرداری جهت امور فرهنگی و عمرانی	هیات امنای مسجد گروه‌های فعال زنان	مساجد مدارس مرکز بهداشت	زمین‌های کشاورزی	مشاورین شهرداری مشاورین مدارس کارشناسان مرکز بهداشت

جدول ۹. حمایت و تقویت ظرفیت‌ها در پینارت

ظرفیت جذب	ظرفیت انطباق	ظرفیت تغییر
شروع در کوتاه مدت	<p>اختصاص بودجه برای ترک اعتیاد در محله</p> <p>آموزش مهارت‌های زندگی جهت پیشگیری از اعتیاد مردم محله</p>	<p>ایجاد کمپ‌های مناسب برای ترک معتادین محله</p> <p>تاسیس مراکز مشاوره جهت خدمات به معتادین و خانواده‌های آنها در محل</p>
شروع در میان مدت	<p>حمایت اجتماعی (شغلی - عاطفی) از معتادان</p> <p>آموزش به مردم محله جهت پذیرش افراد معتاد به عنوان بیمار</p>	<p>کاهش هزینه‌های کمپ‌های اعتیاد بدون کاهش کیفیت خدمات</p> <p>آموزش پیشگیری از اعتیاد در مدارس</p>
شروع در بلند مدت	<p>پذیرش معتادین محل در مراسم و فعالیت‌های اجتماعی</p> <p>برگزاری جلسات آموزشی جهت آگاهی از مضرات اعتیاد و پیامدهای منفی آن</p>	<p>افزایش حضور گروه‌های NA در محله</p> <p>تغییر شیوه مبارزه با فروشندگان مواد مخدر به صورت کلان در منطقه</p>

جدول ۱۰. اقدامات پیش‌بینی شده طرح تاب‌آوری پینارت

ردیف	نوع اقدامات	در چه زمانی	توسط کدام بخش
۱	برگزاری دوره‌های آموزشی مهارت‌های زندگی (حل مسئله، جراثمندی، تنظیم هیجان و ...)	کوتاه مدت	بهبودی، معاونت فرهنگی شهرداری
۲	دعوت از گروه‌های NA و اختصاص بودجه برای ترک اعتیاد و اطلاع‌رسانی در محله از وجود این گروه‌ها	میان مدت	معاونت فرهنگی شهرداری، بسیج
۳	تاسیس کمپ ترک اعتیاد	بلند مدت	بهبودی
۴	ساخت فرهنگسرا	بلند مدت	شهرداری
۵	ساخت کتابخانه	بلند مدت	شهرداری
۶	ساخت باغ بانوان	بلند مدت	شهرداری
۷	نصب بنر و بلبورد در سطح محله در راستای فرهنگسازی	بلند مدت	شهرداری، بهبودی

۳-۵. شهرستان اصفهان – جرقویه

• سیمای محله

نام محله	• جرقویه
گروه مخاطب	• زنان آسیب دیده اجتماعی و سرپرست خانواده
نوع ریسک	• آسیب های ناشی از طلاق
زمان اجرا	• تابستان ۱۳۹۷
میزان ساعت	• ۶۰ ساعت
نام تسهیلگران	• محمد صادقی

شکل ۱۲. سیمای جرقویه

• نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در جرقویه

عنوان ریسک یا شوک	نوع ریسک (شوک)	سطح اجتماعی که طرح در آن اجرا شده	بازه زمانی
• آسیب‌های ناشی از طلاق	• فراگیر و بلندمدت	• محلی	• بازه زمانی کوتاه مدت: ۲ ماه • بازه زمانی بلند مدت: ۳ ساله

شکل ۱۳. مشخصات طرح تاب‌آوری در جرقویه

جدول ۱۱. دارایی‌های مرتبط با این طرح تاب‌آوری در جرقویه

دارایی اقتصادی	دارایی اجتماعی	دارایی فیزیکی	دارایی طبیعی	دارایی انسانی
شرکت تعاونی زنان آفتابگردان	خیریه بسیج هیات مذهبی	مسجد حسینیه خانه بهداشت	زمین کشاورزی آب	زنان محلی توانمند و کارآمد

جدول ۱۲. جدول اقدامات پیش‌بینی شده طرح تاب‌آوری جرقویه

ردیف	نوع اقدامات	در چه زمانی	توسط کدام بخش
۱	آموزش مهارت‌های زندگی زناشویی جهت پیشگیری از طلاق عاطفی	کوتاه مدت	بهبودی، مراکز مشاوره
۲	آموزش و اهمیت خانواده و آشنایی با آسیب‌های ناشی از طلاق	میان مدت ب	بهبودی، سمن‌ها
۳	راه‌اندازی کارگاه‌های توانمندسازی زنان سرپرست خانواده	بلند مدت	جهاد کشاورزی، فرمانداری، دفتر امور بانوان و خانواده استانداری

۵-۴. شهرستان خمینی شهر - جوی آباد

• سیمای محله

شکل ۱۴. سیمای جوی آباد

• نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در محله جوی آباد

عنوان ریسک یا شوک	نوع ریسک (شوک)	سطح اجتماعی که طرح در آن اجرا شده	بازه زمانی
• فروش مواد مخدر	• فراگیر و بلندمدت	• محلی	• بازه زمانی کوتاه مدت: ۲ ماه • بازه زمانی بلند مدت: ۳ ساله

شکل ۱۵. مشخصات طرح تاب‌آوری در جوی آباد

جدول ۱۳. جدول اقدامات پیش‌بینی شده طرح تاب‌آوری جوی آباد

ردیف	نوع اقدامات	در چه زمانی	توسط کدام بخش
۱	برگزاری دوره‌های آموزش فرزند پروری و ایجاد نشاط اجتماعی در خانواده و مددجویان	کوتاه مدت	مراکز مشاوره، کلینیک‌های مددکاری، سازمان‌های مردم‌نهاد،
۲	برگزاری دوره‌های آموزشی مهارت‌های زندگی، تقویت تاب‌آوری در خانواده	کوتاه مدت	مراکز مشاوره، کلینیک‌های مددکاری
۳	آموزش و توانمندسازی جوانان و زنان محلی در زمینه‌های اجتماعی و اقتصادی	میان مدت	بهبیستی، ورزش و جوانان، فنی و حرفه‌ای
۴	برگزاری دوره‌های آموزشی جلب مشارکت محلی (یکپارچگی و انسجام بخشی و ایجاد تعلق) جهت امنیت محلی	بلند مدت	بهبیستی، پایگاه سلامت اجتماعی، شورای محله، نیروی انتظامی

۵-۵. شهرستان اصفهان - حصه

• سیمای محله

شکل ۱۶. سیمای حصه

• نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در حصه

شکل ۱۷. مشخصات طرح تاب‌آوری در حصه

جدول ۱۴. دارایی‌های مرتبط با این طرح تاب‌آوری در حصه

دارایی اقتصادی	دارایی اجتماعی	دارایی فیزیکی	دارایی طبیعی	دارایی انسانی
خیرین مشاغل خانگی	خیریه‌ها پایگاه خدمات اجتماعی	مساجد حسینیه‌ها پایگاه بسیج کتابخانه مرکز بهداشت	افراد تحصیل کرده و متخصص	زمین کشاورزی آب

جدول ۱۵. جدول اقدامات پیش‌بینی شده طرح تاب‌آوری حصه

ردیف	نوع اقدامات	در چه زمانی	توسط کدام بخش
۱	یافتن شبکه‌های حمایتی و خانوادگی در سطح محلی	کوتاه مدت	شورای محله، تسهیل‌گران
۲	تشکیل کارگروه‌های محلی در سطح محله	کوتاه مدت	پایگاه خدمات اجتماعی، بسیج
۳	نصب تابلوها با شعارهای حقوق شهروندی در سطح محله	کوتاه مدت	پایگاه خدمات اجتماعی، شورای شهر، شهرداری
۴	رسیدگی به امکان تاریخی مخروبه	میان مدت	میراث فرهنگی و گردشگری
۵	توسعه کتابخانه محله و فعال شدن بخش‌های مختلف آن	میان مدت	نهاد کتابخانه‌ها، خیرین، سمن‌ها
۶	ایجاد تشکل‌های مردم‌نهاد در محله و با محور موضوعات گوناگون	بلند مدت	فرمانداری، داوطلبان محلی
۷	ایجاد بازارچه‌های محلی جهت فروش محصولات خانگی زنان	بلند مدت	میراث فرهنگی، فرمانداری
۸	اختصاص وام و تسهیلات اشتغال‌زایی برای افراد توانمند محلی	بلند مدت	بانک‌ها، فرمانداری
۹	ساخت درمانگاه	بلند مدت	دانشگاه و مرکز بهداشت، مجمع خیرین سلامت

۵-۶. شهرستان خمینی شهر - خمینی شهر

• سیمای محله

نام محله	• خمینی شهر
گروه مخاطب	• جوانان محلی
نوع ریسک	• اعتیاد و بیکاری
زمان اجرا	• تابستان ۱۳۹۷
میزان ساعت	• ۶۰ ساعت
نام تسهیلگران	• نورالله شیخ

شکل ۱۸. سیمای خمینی شهر

• نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در خمینی شهر

عنوان ریسک یا شوک	نوع ریسک (شوک)	سطح اجتماعی که طرح در آن اجرا شده	بازه زمانی
• اعتیاد و بیکاری	• فراگیر و بلندمدت	• محلی	• بازه زمانی کوتاه مدت: ۲ ماه • بازه زمانی بلند مدت: ۳ ساله

شکل ۱۹. مشخصات طرح تاب‌آوری در محله خمینی شهر

جدول ۱۶. جدول اقدامات پیش‌بینی شده طرح تاب‌آوری خمینی شهر

ردیف	نوع اقدامات	در چه زمانی	توسط کدام بخش
۱	برگزاری دوره‌های آموزشی مهارت‌های شغلی و کسب و کار ویژه زنان آسیب‌دیده اجتماعی	کوتاه مدت	بهزیستی، فنی و حرفه‌ای
۲	احیای مشاغل سنتی و محلی در قالب کسب و کار خانگی و خرد	کوتاه مدت	فنی و حرفه‌ای، میراث فرهنگی و گردشگری
۳	برگزاری جلسات هم‌اندیشی با معتمدین محلی در خصوص کاهش آسیب اعتیاد	میان مدت	شورا، نیروی انتظامی، موسسات خیریه
۴	آشناسازی دانش‌آموزان با مشاغل و فرصت‌های شغلی	میان مدت	آموزش و پرورش، فنی و حرفه‌ای
۵	راه‌اندازی و افزایش تعداد کمپ‌ها و مراکز کاهش آسیب	میان مدت ب	بهزیستی، شورای هماهنگی مبارزه با مواد مخدر
۶	تاسیس مجمع خیرین کارآفرین در سطح شهرستان	بلندمدت	صاحبان کسب و کار، فرمانداری

۵-۷. شهرستان اصفهان - خوراسگان

• سیمای محله

نام محله	• خوراسگان
گروه مخاطب	• زنان و دختران ساکن مناطق مهاجر نشین
نوع ریسک	• مهاجر پذیری
زمان اجرا	• تابستان ۱۳۹۷
میزان ساعت	• ۶۰ ساعت
نام تسهیلگران	• ماهان مومنی

شکل ۲۰. سیمای خوراسگان

• نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در محله حاشیه‌نشین دستگرد

عنوان ریسک یا شوک	نوع ریسک (شوک)	سطح اجتماعی که طرح در آن اجرا شده	بازه زمانی
• مهاجر پذیری	• ویژه و فراگیر	• محلی	• بازه زمانی کوتاه مدت: ۲ ماه • بازه زمانی بلند مدت: ۳ ساله

شکل ۲۱. مشخصات طرح تاب‌آوری در خوراسگان

جدول ۱۷. دارایی‌های مرتبط با این طرح تاب‌آوری در خوراسگان

دارایی اقتصادی	دارایی اجتماعی	دارایی فیزیکی	دارایی طبیعی	دارایی انسانی
اشتغال خرد محلی و خانگی زنان	اعتقادات مذهبی	مساجد بسیج کانون‌های فرهنگی	-----	زنان محلی دارای مهارت

جدول ۱۸. حمایت و تقویت ظرفیت‌ها در خوراسگان

ظرفیت جذب	ظرفیت انطباق	ظرفیت تغییر
شروع در کوتاه مدت	پذیرش فرد بیکار از سوی خانواده و یاری رساندن به او تا زمانی که شغل مناسب پیدا کند (صبور بودن خانواده)	یافتن افراد کارآفرین و داشتن حمایت و همکاری از ناحیه آن‌ها
شروع در میان مدت	عدم سرزنش و برچسب زنی به فردی که در دام اعتیاد افتاده است	برگزاری کلاس‌های تاب‌آوری و مهارت‌های زندگی تا سطح تحمل افراد ارتقا پیدا کند
شروع در بلند مدت	عدم برخورد جدی و با خشونت در برابر نزاع و پرخاشگری نوجوانان و دعوت به آرامش ایشان	تدوین قوانین و آیین‌نامه‌هایی جهت کاهش خشونت اجتماعی

۵-۸. شهرستان اصفهان - دارک

• سیمای محله

• دارک	نام محله
• زنان و خانواده های آسیب دیده ساکن محله	گروه مخاطب
• مهاجر پذیری، ازدواج زود هنگام دختران	نوع ریسک
• تابستان ۱۳۹۷	زمان اجرا
• ۶۰ ساعت	میزان ساعت
• سمیه یخچالی	نام تسهیلگران

شکل ۲۲. سیمای محله دارک

• نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در دارک

عنوان ریسک یا شوک	نوع ریسک (شوک)	سطح اجتماعی که طرح در آن اجرا شده	بازه زمانی
• مهاجر پذیری، ازدواج زود هنگام دختران	• ویژه و فراگیر در سطح محلی	• محلی	• بازه زمانی کوتاه مدت: ۲ ماه • بازه زمانی بلند مدت: ۳ ساله

شکل ۲۳. مشخصات طرح تاب‌آوری در دارک

۹-۵. سیمای محله شهرستان اصفهان - قائمیه

شکل ۲۴. سیمای قائمیه

• نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در قائمیه

عنوان ریسک یا شوک	نوع ریسک (شوک)	سطح اجتماعی که طرح در آن اجرا شده	بازه زمانی
• فقر فرهنگی و خشونت	• فراگیر و بلندمدت	• محلی	• بازه زمانی کوتاه مدت: ۳ ماه • بازه زمانی بلند مدت: ۲ ساله

شکل ۲۵. مشخصات طرح تاب‌آوری در قائمیه

جدول ۱۹. دارایی‌های مرتبط با این طرح تاب‌آوری در قائمیه

دارایی اقتصادی	دارایی اجتماعی	دارایی فیزیکی	دارایی طبیعی	دارایی انسانی
حمایت مالی خیرین صندوق‌های قرض الحسنه بودجه اختصاصی شهرداری برای توسعه	هیات‌های مذهبی گروه‌های اجتماعی	مساجد خانه فرهنگ کانون فرهنگی سالن مطالعه مرکز بهداشت	زمین کشاورزی کوه تفریحی قائمیه	افراد تحصیلکرده و متخصص محلی

جدول ۱۱. جدول اقدامات پیش‌بینی شده طرح تاب‌آوری قائمیه

ردیف	نوع اقدامات	در چه زمانی	توسط کدام بخش
۱	برگزاری جلسات آموزشی در سطح محلات جهت کاهش آسیب ناشی از خشونت	کوتاه مدت	بهزیستی، سمن‌ها
۲	افزایش گشت‌های محلی جهت تامین امنیت ساکنین قائمیه	کوتاه مدت	نیروی انتظامی، بسیج
۳	برگزاری نشست‌های محلی میان ساکنین ومهاجرین با حضور معتمدین محلی	میان مدت	شورای محله، معتمدین محلی، فرمانداری
۴	ایجاد فضاهای فرهنگی و ورزشی درون محله‌ای	بلند مدت	ورزش و جوانان، خیرین
۵	تشکیل شورای حل اختلاف	بلند مدت	معتمدین محلی، شورای محله، دادگستری

۱۰-۵. سیمای محله شهرستان دهاقان - دهاقان

• سیمای محله

شکل ۲۶. سیمای دهاقان

• نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در دهاقان

شکل ۲۷. مشخصات طرح تاب‌آوری در دهاقان

جدول ۲۱. دارایی‌های مرتبط با این طرح تاب‌آوری در دهاقان

دارایی اقتصادی	دارایی اجتماعی	دارایی فیزیکی	دارایی طبیعی	دارایی انسانی
مشاغل خانگی	مراکز خیریه و نیکوکاری	دارالقران حسینیه خانه فرهنگ و هنر انجمن ادبی و هنری	آب و هوای مناسب زمین کشاورزی	افراد تحصیل کرده دامداران و کشاورزان

جدول ۲۲. جدول اقدامات پیش‌بینی شده طرح تاب‌آوری دهقان

ردیف	نوع اقدامات	در چه زمانی	توسط کدام بخش
۱	برگزاری دوره‌های آموزشی مهارت‌های اجتماعی و زندگی ویژه جوانان	کوتاه مدت	بهزیستی، مراکز مشاوره، مراکز خیریه
۲	برگزاری دوره‌های آموزشی افزایش اعتماد نفس و تاب‌آوری اجتماعی	کوتاه مدت	فرمانداری، سازمان‌های مردم‌نهاد
۳	برگزاری جلسات هم‌اندیشی با معتمدین محلی در خصوص کاهش آسیب‌پذیری	میان مدت	شورا، نیروی انتظامی، موسسات خیریه
۴	آشناسازی دانش‌آموزان با مشاغل و فرصت‌های شغلی و کاهش آسیب	میان مدت	آموزش و پرورش، فنی و حرفه‌ای، شورای هماهنگی مبارزه با مواد مخدر
۵	راه‌اندازی و افزایش تعداد کمپ‌ها و مراکز کاهش آسیب	میان مدت	بهزیستی، شورای هماهنگی مبارزه با مواد مخدر
۶	تاسیس و راه‌اندازی مراکز فرهنگی و ورزشی در سطح محلات برای دهتران جوان	بلندمدت	خیرین، ورزش و جوانان

۱۱-۵. سیمای محله شهرستان زرین شهر

• سیمای محله

نام محله	• زرین شهر
گروه مخاطب	• زنان و دختران جوان محلی
نوع ریسک	• نبود امکانات تفریحی، خشونت
زمان اجرا	• تابستان ۱۳۹۷
میزان ساعت	• ۶۰ ساعت
نام تسهیلگران	• نگار کریمیان

شکل ۲۸. سیمای زرین شهر

• نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در زرین شهر

عنوان ریسک یا شوک	نوع ریسک (شوک)	سطح اجتماعی که طرح در آن اجرا شده	بازه زمانی
• نبود امکانات تفریحی، خشونت	• فراگیر و بلندمدت	• محلی	• بازه زمانی کوتاه مدت: ۲ ماه • بازه زمانی بلند مدت: ۳ ساله

شکل ۲۹. مشخصات طرح تاب‌آوری در زرین شهر

جدول ۲۳. دارایی‌های مرتبط با این طرح تاب‌آوری در زرین شهر

دارایی اقتصادی	دارایی اجتماعی	دارایی فیزیکی	دارایی طبیعی	دارایی انسانی
حمایت‌های مالی خیرین پس انداز وام قرض الحسنه	عضویت در شبکه‌های اجتماعی جلسات قرآنی خیریه‌ها	سرپناه دسترسی به آب آشامیدنی دسترسی به اقلام ولوازم ضروری	منابع آب آشامیدنی زمین کشاورزی رودخانه	آموزش و تحصیلات آموزش فنی و حرفه‌ای تندرستی و سلامتی داشتن فعالیت‌های ضروری

جدول ۲۴. جدول اقدامات پیش‌بینی شده طرح تاب‌آوری در زرین شهر

ردیف	نوع اقدامات	در چه زمانی	توسط کدام بخش
۱	برگزاری جلسات مشاوره در راستای افزایش جرات‌مندی و احساس خودکفا بودن زنان	کوتاه مدت	بهبیستی، مراکز مشاوره، سمن‌ها
۲	برگزاری بازارچه‌های محلی جهت فروش تولیدات محلی زنان	کوتاه مدت	شهرداری، فرمانداری، میراث فرهنگی
۳	پذیرش و حمایت از افراد بهبود یافته و زنان سرپرست خانوار در فعالیتهای اجتماعی	میان مدت	موسسات خیریه، بهبودی، مراکز کسب و کار
۴	تاسیس و راه‌اندازی باشگاه ورزشی محلی ویژه جوانان و شرکت تعاونی ویژه دختران جوان محلی	میان مدت	ورزش و جوانان، سمن‌ها، فرمانداری، اداره کار و امور اجتماعی
۵	تاسیس کمپ تخصصی بانوان	بلند مدت	بهبیستی، دانشگاه علوم پزشکی
۶	اعطای وام‌های خوداشتغالی به جوانان دارای حرفه و یا تخصص با شرایط آسان	بلند مدت	بانک‌های عامل و قرض‌الحسنه، فرمانداری
۷	تاسیس سینما و پارک‌های محلی جهت افزایش نشاط اجتماعی	بلند مدت	شهرداری، ورزش و جوانان

۵-۱۲. سیمای شاهین شهر

- سیمای محله

شکل ۳۰. سیمای شاهین شهر

- نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در شاهین شهر

عنوان ریسک یا شوک	نوع ریسک (شوک)	سطح اجتماعی که طرح در آن اجرا شده	بازه زمانی
• افزایش دختران بازمانده از تحصیل	• فراگیر و بلندمدت	• محلی	• بازه زمانی کوتاه مدت: ۲ ماه • بازه زمانی بلند مدت: ۳ ساله

شکل ۳۱. مشخصات طرح تاب‌آوری در شاهین شهر

جدول ۲۵. حمایت و تقویت ظرفیت‌ها در شاهین شهر

ظرفیت جذب	ظرفیت انطباق	ظرفیت تغییر	مدت
شناسایی فروشندگان مواد مخدر و پاتوق‌های توزیع و مصرف مواد	آگاهی نسبت به علل فراوانی اعتیاد در محله	پذیرش فرد معتاد در بستر خانواده و جامعه	شروع در کوتاه مدت
نظارت بیشتر پاسگاه منطقه بر پارک‌ها	مشاوره مداوم با خانواده افراد معتاد برای کاهش آسیب‌های روانی	-----	شروع در میان مدت
همکاری و هماهنگی مردم محله در پاکسازی محله خود	-----	طرد نکردن فرد معتاد از محل کار و خانواده	شروع در بلند مدت

جدول ۲۶. جدول اقدامات پیش‌بینی شده طرح تاب‌آوری شاهین شهر

ردیف	نوع اقدامات	در چه زمانی	توسط کدام بخش
۱	آموزش‌های گروهی در زمینه تاب‌آوری اجتماعی و مهارت‌های زندگی	کوتاه مدت	بهبودی، سمن‌ها، موسسات خیریه، مشاوران
۲	مشاوره‌های فردی رایگان	کوتاه مدت	مراکز مشاوره، کلینیک‌های مددکاری
۳	برگزاری دوره‌های آموزشی کارآفرینی برای زنان سرپرست خانوار	میان مدت	فنی و حرفه‌ای، موسسات نیکوکاری و خیریه
۴	برگزاری دوره‌های آموزشی (در مبحث اعتیاد و نه گفتن) و مفرح در فضای عمومی	میان مدت	بهبودی، شورای هماهنگی مبارزه با مواد مخدر، نیروی انتظامی، سمن‌ها
۵	ساخت ورزشگاه و اماکن ورزشی	بلند مدت	شهرداری، ورزش و جوانان، فرمانداری
۶	ایجاد فرصت‌های شغلی برای زنان آسیب‌دیده	بلند مدت	فنی و حرفه‌ای، مراکز کارآیابی و کسب و کار، موسسات خیریه،

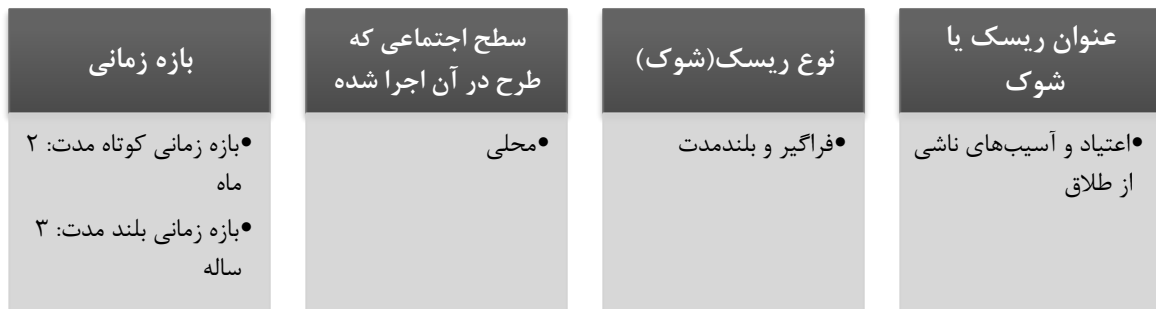
۵-۱۳. سیمای شهرستان فریدن

• سیمای محله

شکل ۳۲. سیمای فریدن

• نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در فریدن

شکل ۳۳. مشخصات طرح تاب‌آوری در فریدن

جدول ۲۷. دارایی‌های مرتبط با طرح تاب‌آوری در فریدن

دارایی اقتصادی	دارایی اجتماعی	دارایی فیزیکی	دارایی طبیعی	دارایی انسانی
کشاورزی و دامپروری منزل و سرپناه درآمد فعلی پس انداز	شبکه های اجتماعی مراکز حمایتی خانواده و دوستان	کتابخانه مساجد مدارس و سرپناه	-----	حمایت اطرافیان همبستگی قوی‌تر

جدول ۲۸. جدول اقدامات پیش‌بینی شده طرح تاب‌آوری فریدن

ردیف	نوع اقدامات	در چه زمانی	توسط کدام بخش
۱	شناسایی افراد معتاد، دلسوز و مطلع جهت تشکیل تیم‌های اجتماع محور	کوتاه مدت	پایگاه سلامت اجتماعی، بهداشتی، مراکز خیریه
۲	حمایت رایگان از مشاوره خانواده های دارای فرد درگیر اعتیاد	کوتاه مدت	کمیته امداد، بهداشتی
۳	آگاه سازی فرد معتاد خانواده جهت ترک اعتیاد	میان مدت	سمن ها، مراکز خیریه، مراکز مشاوره و درمان اعتیاد
۴	ارائه خدمات مددکاری به خانواده های آسیب دیده از اعتیاد	میان مدت	کلینیک های مددکاری، پایگاه سلامت اجتماعی
۵	توان افزایی مهارت های اجتماعی زنان و خانواده های دارای فرد معتاد	میان مدت	بهدشتی، کمیته امداد
۶	برگزاری کلاسهای مهارت نه گفتن برای جوانان	بلند مدت ب	ورزش و جوانان، آموزش و پرورش، دانشگاه
۷	کارگاه های عملی مهارت های هفت گانه برای افراد درگیر اعتیاد	بلند مدت	شورای هماهنگی مبارزه با مواد مخدر، انجمن معتادان گمنام

۱۴-۵. سیمای فلاورجان - دستگرد

• سیمای محله

نام محله	• دستگرد
گروه مخاطب	• زنان ساکن محله
نوع ریسک	• بیکاری و فقر اقتصادی
زمان اجرا	• تابستان ۱۳۹۷
میزان ساعت	• ۶۰ ساعت
نام تسهیلگران	• آوا فتیحی زاده

شکل ۳۴. سیمای محله دستگرد

• نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در محله دستگرد

عنوان ریسک یا شوک	نوع ریسک (شوک)	سطح اجتماعی که طرح در آن اجرا شده	بازه زمانی
• بیکاری و فقر اقتصادی	• فراگیر و بلندمدت	• محلی	• بازه زمانی کوتاه مدت: ۲ ماه • بازه زمانی بلند مدت: ۳ ساله

شکل ۳۵. مشخصات طرح تاب‌آوری در محله دستگرد

جدول ۲۹. جدول اقدامات پیش‌بینی شده طرح تاب‌آوری دست‌گرد

ردیف	نوع اقدامات	در چه زمانی	توسط کدام بخش
۱	ایجاد انشعابات فرعی رودخانه زاینده رود به زمینها، باغها با اتخاذ روش سهمیه بندی	کوتاه مدت	اداره جهاد کشاورزی
۲	تصحیح روش مبارزه با فروشندگان مواد مخدر در منطقه مهرنجان به عنوان بزرگترین محل فروش مواد مخدر در منطقه	کوتاه مدت	ستاد مبارزه با مواد مخدر نیروی انتظامی
۳	ایجاد مشاغل خانگی یا تعاونی‌های محلی در منطقه	میان مدت	اداره کار و تعاون شورای شهر، معتمدین منطقه
۴	ایجاد درمانگاههای شبانه روزی در روستاهای فلاورجان جهت دسترسی اقشار کم درآمد	بلند مدت	وزارت بهداشت و درمان
۵	افزایش وسایل حمل و نقل عمومی در مناطق کم برخوردار	بلند مدت	شهرداری
	ایجاد فضای سبز و مکانهای تفریحی در محلات و مناطق کم برخوردار	بلند مدت	شهرداری

۵-۱۵. سیمای فولاد شهر - فولادشهر

• سیمای محله

نام محله	• فولادشهر
گروه مخاطب	• ساکنان محلی و مهاجرین
نوع ریسک	• مهاجر پذیری و کمبود امکانات رفاهی و فرهنگی
زمان اجرا	• تابستان ۱۳۹۷
میزان ساعت	• ۶۰ ساعت
نام تسهیلگران	• ماهان مومنی

شکل ۳۶. سیمای فولاد شهر

• نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در م فولاد شهر

عنوان ریسک یا شوک	نوع ریسک (شوک)	سطح اجتماعی که طرح در آن اجرا شده	بازه زمانی
• مهاجر پذیری، کمبود امکانات رفاهی و فرهنگی	• فراگیر و بلندمدت	• محلی	• بازه زمانی کوتاه مدت: ۲ ماه • بازه زمانی بلند مدت: ۳ ساله

شکل ۳۷. مشخصات طرح تاب‌آوری در فولاد شهر

۵-۱۶. سیمای قهجاورستان - قهجاورستان

• سیمای محله

شکل ۳۸. سیمای محله قهجاورستان

• نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در محله قهجاورستان

عنوان ریسک یا شوک	نوع ریسک (شوک)	سطح اجتماعی که طرح در آن اجرا شده	بازه زمانی
• افزایش طلاق و عدم امکانات تفریحی	• فراگیر و بلندمدت	• محلی	• بازه زمانی کوتاه مدت: ۲ ماه • بازه زمانی بلند مدت: ۳ ساله

شکل ۳۹. مشخصات طرح تاب‌آوری در قهجاورستان

جدول ۳۰. دارایی‌های مرتبط با این طرح تاب‌آوری در قهجاورستان

دارایی اقتصادی	دارایی اجتماعی	دارایی فیزیکی	دارایی طبیعی	دارایی انسانی
همجواری با شهرک صنعتی کمک‌های خیریه‌ای	شهرداری مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی حضور در هیات‌های مذهبی	مسجد حسینیه فرهنگسرا فروشگاه	زمین کشاورزی باغ همجواری با کوه	افراد تحصیل کرده

جدول ۳۱. حمایت و تقویت ظرفیت‌ها در قهجاورستان

ظرفیت جذب	ظرفیت انطباق	ظرفیت تغییر
شروع در کوتاه مدت	مراجعه به روانشناس جهت سازگاری با شرایط جدید	نگرش جدید به زندگی بعد از طلاق
شروع در میان مدت	اجرای بسته های آموزشی فرزندپروری مثبت، جهت پیشگیری از ازدواج های زودهنگام و عجولانه	آموزش به مردم محله جهت تغییر نگرش نسبت به افراد مطلقه
شروع در بلند مدت	فعال کردن مراکز مشاوره طلاق در محله	تصویب قانون الزامی شدن مشاوره پیش از ازدواج

جدول ۳۲. جدول اقدامات پیش بینی شده طرح تاب‌آوری قهجاورستان

ردیف	نوع اقدامات	در چه زمانی	توسط کدام بخش
۱	دعوت از مشاورین مجرب جهت آموزش پیش از ازدواج، حل تعارض	کوتاه مدت	معاون فرهنگی شهرداری
۲	استخدام مشاورین و روانشناسان مجرب در فرهنگسرا، رایگان یا با تخفیف برای جوانان	میان مدت	معاون فرهنگی شهرداری
۳	معرفی معتمدین محلی برای حل اختلافات زناشویی به مردم محله	بلند مدت	شورای شهر
۴	دعوت از کارشناسان فرهنگی و روانشناسی در نماز جمعه، فرهنگسرا، مساجد و پایگاه های بسیج	کوتاه مدت	شهرداری، بسیج، ستاد نماز جمعه
۵	نصب بنر و بیلبورد در سطح محله، در راستای فرهنگ سازی	میان مدت	شهرداری
۶	ساخت باغ بانوان	بلند مدت	شهرداری
۷	گسترش فضای سبز با امکانات ورزشی	بلندمدت	شهرداری

۱۷-۵. سیمای کاشان - کاشان

• سیمای محله

نام محله	• کاشان
گروه مخاطب	• زنان خانه دار
نوع ریسک	• افزایش دختران بازمانده از تحصیل
زمان اجرا	• تابستان ۱۳۹۷
میزان ساعت	• ۶۰ ساعت
نام تسهیلگران	• زهرا غضنفری

شکل ۴۰. سیمای کاشان

• نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در کاشان

عنوان ریسک یا شوک	نوع ریسک (شوک)	سطح اجتماعی که طرح در آن اجرا شده	بازه زمانی
• خشونت	• فراگیر و بلندمدت	• محلی	• بازه زمانی کوتاه مدت: ۲ ماه • بازه زمانی بلند مدت: ۳ ساله

شکل ۴۱. مشخصات طرح تاب‌آوری در کاشان

جدول ۳۳. دارایی‌های مرتبط با این طرح تاب‌آوری در کاشان

دارایی اقتصادی	دارایی اجتماعی	دارایی فیزیکی	دارایی طبیعی	دارایی انسانی
-----	سرای محله مهد قران حسینیه مسجد	پارک	زمین مساعد مجاورت با راه آهن	جوانان مستعد زنان فعال امام جماعت

جدول ۳۴. حمایت و تقویت ظرفیت‌ها در کاشان

ظرفیت جذب	ظرفیت انطباق	ظرفیت تغییر
آموزش مهارت‌های زندگی	کاربرد تاب‌آوری در زندگی فردی و جمعی	آموزش مستقیم مردم در معرض آسیب
آغاز در کوتاه مدت	آغاز در میان مدت	آغاز در بلند مدت
یادگیری اصول گفتگو در درون خانواده	تشویق و انگیزه دهی	ترویج تشویق مردم به شرکت در دوره‌های آموزشی
بهبود روابط زناشویی	اجرای تمرین‌ها و توانمند شسدن در اجرای آن در امور زندگی	-----

۱۸-۵. سیمای کوجان

- سیمای محله

شکل ۴۲. سیمای محله کوجان

- نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در کوجان

عنوان ریسک یا شوک	نوع ریسک (شوک)	سطح اجتماعی که طرح در آن اجرا شده	بازه زمانی
• اعتیاد و عدم امکانات رفاهی و تفریحی	• فراگیر و بلندمدت	• محلی	• بازه زمانی کوتاه مدت: ۲ ماه • بازه زمانی بلند مدت: ۳ ساله

شکل ۴۳. مشخصات طرح تاب‌آوری در کوجان

جدول ۱۲. حمایت و تقویت ظرفیت‌ها در کوجان

ظرفیت جذب	ظرفیت انطباق	ظرفیت تغییر	شروع در کوتاه مدت
پذیرش معتاد به عنوان بیمار حمایت عاطفی خانواده از فرد درگیر اعتیاد	آگاهی و شناخت از علل اعتیاد کمک گرفتن از پزشک و کمپ ترک اعتیاد آموزش رایگان و ارزان به خانواده‌ها	تاسیس یا رسیدگی به سیستم های حمایت اجتماعی	شروع در میان مدت
حمایت اجتماعی از معتاد. افزایش دانش پیشگیری و درمان اعتیاد	آموزش علائم مصرف. کنترل بر مکان‌های مصرف مواد	اصلاح قوانین مربوط به خانواده‌ها و معتادین	شروع در بلند مدت
تشکیل گروه‌های اجتماعی برای خانواده‌های معتادین	تاسیس کمپ باکیفیت و ارزان	تغییر دیدگاه و برجسب نژدن به معتاد	

۵-۱۹. سیمای اصفهان - اصفهان

• سیمای محله

شکل ۴۴. سیمای اصفهان

• نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در اصفهان

شکل ۴۵. مشخصات طرح تاب‌آوری در اصفهان

جدول ۱۳. جدول اقدامات پیش‌بینی شده طرح تاب‌آوری اصفهان

ردیف	نوع اقدامات	در چه زمانی	توسط کدام بخش
۱	تشکیل جلسات خانوادگی محلی به صورت ماهیانه	کوتاه مدت	خانواده، مشاور، موسسات خیریه، تسهیل‌گران بومی
۲	تشکیل حلقه محلی از زنان سرپرست خانواده	کوتاه مدت	موسسات خیریه، مددکاران اجتماعی
۳	برگزاری کلاس‌های آموزش هنری ویژه زنان سرپرست خانواده	میان مدت	فنی و حرفه‌ای، میراث فرهنگی و گردشگری
۴	برگزاری کلاس‌های مهارت‌های زندگی ویژه کودکان و نوجوانان فرزندان زنان سرپرست خانواده	بلند مدت	آموزش و پرورش، کانون پرورش فکری، سازمان‌های مردم‌نهاد جوانان
۵	برگزاری دوره‌های آموزشی تاب‌آوری اجتماعی ویژه زنان سرپرست خانواده	بلند مدت	موسسات خیریه، فرمانداری، بهزیستی

۵-۲۰. سیمای نایین - شهرک قائمیه

• سیمای محله

شکل ۴۶. سیمای شهرک قائمیه

• نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در شهرک قائمیه

عنوان ریسک یا شوک	نوع ریسک (شوک)	سطح اجتماعی که طرح در آن اجرا شده	بازه زمانی
• فقر و نبود امکانات رفاهی	• فراگیر و بلندمدت	• محلی	• بازه زمانی کوتاه مدت: ۲ ماه • بازه زمانی بلند مدت: ۳ ساله

شکل ۴۷. مشخصات طرح تاب‌آوری در شهرک قائمیه

۵-۲۱. سیمای اصفهان – یزدان شهر

• سیمای محله

نام محله	• یزدان شهر
گروه مخاطب	• زنان و ساکنان محلی
نوع ریسک	• فروش مواد مخدر
زمان اجرا	• تابستان ۱۳۹۷
میزان ساعت	• ۶۰ ساعت
نام تسهیلگران	• مریم صدری

شکل ۴۸. سیمای یزدان شهر

• نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در محله حاشیه‌نشین دستگرد

عنوان ریسک یا شوک	نوع ریسک (شوگ)	سطح اجتماعی که طرح در آن اجرا شده	بازه زمانی
• فروش مواد مخدر	• فراگیر و بلندمدت	• محلی	• بازه زمانی کوتاه مدت: ۲ ماه • بازه زمانی بلند مدت: ۳ ساله

شکل ۴۹. مشخصات طرح تاب‌آوری در یزدان شهر

جدول ۱۴. دارایی‌های مرتبط با این طرح تاب‌آوری در یزدان شهر

دارایی اقتصادی	دارایی اجتماعی	دارایی فیزیکی	دارایی طبیعی	دارایی انسانی
بانک‌ها قرض الحسنه‌ها	فرهنگسرا کمپ ترک اعتیاد کلانتری	خیابان آسفالته برق آب لوله‌کشی سیستم فاضلاب شهری پوشش سراسری تلفن همراه	فضای سبز	نیورهای جوان و بومی

جدول ۱۵. جدول اقدامات پیش‌بینی شده طرح تاب‌آوری یزدان شهر

ردیف	نوع اقدامات	در چه زمانی	توسط کدام بخش
۱	آموزش روابط زناشویی	کوتاه مدت	موسسات خیریه، مراکز مشاوره، بهزیستی
۲	آموزش مهارت فرزند پروری به مادران	کوتاه مدت	موسسات خیریه، مراکز مشاوره، بهزیستی، کلینیک مددکاری
۳	تاسیس کمپ ترک اعتیاد	میان مدت	بهزیستی، شورای هماهنگی مبارزه با مواد مخدر، فرمانداری، دانشگاه علوم پزشکی
۴	مهارت‌آموزی و ایجاد اشتغال خرد و خانگی ویژه زنان آسیب دیده از اعتیاد	بلند مدت	فنی و حرفه‌ای، میراث فرهنگی و گردشگری، موسسات خیریه
۵	برگزاری کلاس‌های سوادآموزی برای زنان محلی آسیب دیده از اعتیاد	بلند مدت	نهضت سوادآموزی، موسسات خیریه، بهزیستی

گالری تصاویر فاز دو

شکل ۵۰. گالری تصاویر فاز ۲ طرح ارتقای تاب‌آوری اجتماعی

شکل ۵۱. گالری تصاویر فاز ۲ طرح ارتقای تاب‌آوری اجتماعی

-

شکل ۵۲. گالری تصاویر فاز ۲ طرح ارتقای تاب‌آوری اجتماعی

۶. سیمای تاب‌آوری

سیمای طرح توان‌افزایی و ارتقاء تاب‌آوری اجتماعی در استان اصفهان

معاونت امور زنان و خانواده
ریاست جمهوری

سال ۹۷ - ۱۳۹۶

نوع ریسک‌ها	تعداد تسهیل‌گران	تعداد افراد تحت پوشش	تعداد ریسک‌ها یا شوک‌های شناسایی شده	تعداد اجتماع محلی
فراگیر بلندمدت فصلی	۴۰	۸۰۰	۱۲	۴۰

۷. سیمای ریسک‌ها

سیمای ریسک‌ها و شوک‌های شناسایی شده در طرح توان‌افزایی
و ارتقاء تاب‌آوری اجتماعی در جوامع محلی استان اصفهان

سال ۹۷-۱۳۹۶

سیمای طرح تاب‌آوری استان اصفهان

عنوان ریسک‌های اولویت‌دار شناسایی شده

- اعتیاد به مواد مخدر
- فروش مواد مخدر
- بیکاری
- فقر اقتصادی خانواده
- آسیب‌های ناشی از طلاق
- خشونت و نزاع
- مهاجرپذیری
- کمبود امنیت در مناطق حاشیه شهر
- کاهش منابع آبی
- عدم امکانات رفاهی و تفریحی در مناطق آسیب‌پذیر شهری و روستایی
- کمبود فضاهای آموزشی
- ازدواج زود هنگام کودکان

۸. نقشه راه

